

a

Heidi Német Nemzetiségi Óvoda Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Székhely: 2084 Pilisszentiván, Szabadság u. 219.
Telephely: 8360 Keszthely, Deák Ferenc utca 55.

Az Intézmény OM azonosítója: 101543		Intézményvezető: Oravec-Vállai Brigitta	
Legitimációs eljárás			
Nevelőtestületi <i>elfogadás</i> határozatszáma: 2021/4.1/H		Szülői szervezet nevében <i>véleményezte</i> Határozat száma: 2021/4.2/H	
2021/4.3/H határozatszámon az intézményvezető jóváhagyta			
Egyetértését kinyilvánította a fenntartó Heidi Óvoda Alapítvány , működtető nevében 2021/4.4/H határozatszámon			
A dokumentum jellege: nyilvános			
Megtalálható: Óvodavezető irodájában, Web-lapon- rövidített változat			
Hatályos: 2021 szeptember 01		Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig	
Verziószám: 2	Készült: 2021. 09. 01	ik.sz.: 2021/4/H	

Tartalomjegyzék

Az óvoda hivatalos adatai	3 old.
A Pedagógiai Program jogszabályi háttere	4 old.
I. Bevezető	5 old.
II. Pedagógiai programunk alapelvei és a fejlesztés célja	7 old.
III. Gyermekképünk, Óvodaképünk	8 old.
IV. Az óvodai nevelésünk feladatai	10 old.
1. Az egészséges életmód alakítása	10 old.
2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés-szocializáció biztosítása	17 old.
3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	22 old.
V. Az óvodai élet megszervezésének elvei	26 old.
1. Személyi feltételek	26 old.
Pedagógiai etikai elveink	28 old.
2. Tárgyi feltételek	30 old.
3. Az óvodai élet szervezése	31 old.
3.1. Napirend, hetirend	32 old.
4. Óvodai dokumentumok	34 old.
5. Az óvoda kapcsolatai	36 old.
6. Ünnepek, hagyományok	41 old.
VI. Az óvodai élettevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	42 old.
1. A játék	42 old.
2. Mozgás	46 old.
3. Kultúraátadás	52 old.
3.1. Verselés, mesélés	52 old.
3.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	56 old.
3.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	61 old.
4. A külső világ tevékeny megismerése	64 old.
5. Matematikai tartalmú tapasztalatok	67 old.
6. Munka jellegű tevékenységek	70 old.
7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	73 old.
VII. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	75 old.
VIII. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek	77 old.
IX. Kiemelten tehetséges gyermekek	82 old.
X. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai feladatok	83 old.
XI. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	86 old.
XII. Gyermekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése	86 old.
XIII. Záró rendelkezések	89 old.
Legitimáció	90 old.
Jegyzőkönyvek	91 old.

Az óvoda hivatalos adatai

A Heidi Óvoda Alapítvány (székhelye: 1097 Budapest, Könyves Kálmán Körút 12-14.) **mint fenntartó, 2017. július 01-től a fenntartója az 1996 évtől működő Heidi Német Nemzetiségi Óvodának és telephelyének (a 2012-től működő) Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvodának.**

Az óvoda hivatalos neve székhelyen: Heidi Német Nemzetiségi Óvoda
Működés kezdete: 1996.

Székhely címe: 2084 Pilisszentiván, Szabadság út 219.

Telephely hivatalos neve: **Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda**

Működés kezdete: 2012. szeptember 01.

Telephely címe: 8360 Keszthely, Deák Ferenc utca 55.

Az intézmény típusa: Köznevelési intézmény, óvoda

Az óvoda csoportjainak száma székhelyen: 3 vegyes korcsoport

Maximálisan felvehető gyerekek száma: 40 fő

Az óvoda csoportjainak száma telephelyen: 1 vegyes korcsoport

Maximálisan felvehető gyerekek száma: 25 fő

Az óvoda nyitva tartása székhelyen és telephelyen:

Ötnapos munkahétben naponta 7.30-tól 16.00-ig.

Az óvoda ellátási területe: Körzethatárral nem rendelkezik, egész Magyarország, de elsősorban Pilisszentiván és Keszthely és az azt körülvevő agglomerációból fogad gyermekeket.

Az óvoda jogállása: Az intézmény önálló jogi személy. Állami, önkormányzati feladatokat átvállaló **Heidi Óvoda Alapítvány** által fenntartott, önálló nevelés-oktatási intézmény.

Az óvoda gazdálkodása: az óvoda az állami költségvetésből és a fenntartói támogatásból, gazdálkodó, önálló intézmény.

Az óvoda alaptevékenysége: A német nemzetiségi óvodában a nevelés-oktatás nyelv magyar és a német nemzetiségi nyelv. Óvodánk vegyes életkorú csoportjaiban vállalja a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését. **Integrált nevelés szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján.** A többi gyerekkel együtt nevelhető sajátosnevelési igényű gyermekek óvodai nevelése enyhe értelmi vagy beszéd fogyatékos, hallássérült, autizmus (integrálható), viselkedési – vagy magatartás - szabályozási gyerekeket. Minden csoportban lehet enyhe értelmi, beszéd-sérült, hallássérült és integrálható autista gyerek.

Az óvoda működése: az óvoda székhelyen és telephelyen szakhatósági engedélyekkel rendelkezik. Az óvodai nevelést székhelyen 6 fő szakképzett óvodapedagógus, 1 fő óvodavezető, 1 fő pedagógiai asszisztens, 3 fő dajka, 1 fő logopédus, 1 fő konyhai kisegítő 1 fő óvodatitkár, telephelyen: 2 fő óvodapedagógus, 1 dajka látja el. A fenntartó biztosítja szükség szerint a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez (gyógypedagógust, gyógytornászt, fejlesztő pedagógust, pszichológust). A működéshez rendelkezésre állnak székhelyen és telephelyen a jogszabályok által előírt helyiségek és eszközök.

A fenntartó az intézmény működésének székhelyen és telephelyen a tárgyi és személyi feltételeit az érvényes munkajogi és pénzügyi szabályok betartásával biztosítja.

Az óvoda fenntartója: Heidi Óvoda Alapítvány

Alapítója: Zoller Mária

Képviselője: Vállai Krisztián, Starck-Vállai Melinda

Az óvoda felügyelő szerve: Heidi Óvoda Alapítvány

A fenntartó törvényességi, hatósági, felügyelő szervei: Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatala és a Zala megyei Kormányhivatal Oktatási főosztálya

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- A gyermekek védeleméről és a gyámügyi igazgatásról és módosításai 1997. évi XXXI. törvény
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet
- 277/1997. (XII.22.) kormányrendelet a pedagógus – továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 326/2013 (VII.30.) Kormányrendelet és a 326/2014. (XII.30.) Kormányrendelettel módosítva a pedagógus előmeneteli rendszerről.
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata, Fenntartói határozatok

I. Bevezető

Pedagógiai programunk kidolgozásánál figyelembe vettük az óvodai nevelésre az óvoda pedagógiai működésére vonatkozó jogszabályokat, az Óvodai nevelés országos alapprogramját, a sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelés és a nemzetiségi nevelés irányelveit.

Nevelésünk célja boldog, harmonikus gyermeki személyiség kialakulásának elősegítése. Az óvodai nevelés az Óvodai nevelés országos alapprogramjával harmonizálva a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Az óvodás gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Intézményün nevelési feladata a három éves kortól a tankötelezettség kezdetéig, az iskolába járáshoz szükséges fejlettségi szint eléréséig tartó óvodai nevelés. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti.

Az óvoda érvényre juttatja a nemzetiségek kulturális autonómiájának megfelelő oktatási érdekeket. A német nemzetiségi óvodában a nevelés-oktatás nyelve magyar és a német nemzetiségi nyelv.

Az óvodai nevelés – az általános nevelési elveken túl – nagyobb hangsúlyt fektet a gyermekek egészséges életmódra nevelésére, a rendszeres testedzésre és a környezettudatos magatartás kialakítására.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai ellátása, különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése, fejlesztése.

Székhelyen óvodánk vegyes életkorú csoportjaiban vállalja a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését. A többi gyerekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése enyhe értelmi vagy beszéd fogyatékos, hallássérült, autizmus (integrálható), viselkedési - vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő gyerekeket. Minden csoportban lehet enyhe értelmi, beszéd-sérült, hallássérült integrálható autista gyerek.

A program alapvető feladata, hogy a sport nevelő hatását kihasználva a német, angol nyelv történő elsajátításával készítsük fel a gyerekeket az iskolára. Az egyenlő hozzáférést a különböző fejlettségű, életkorú, ép és sérült gyermekek számára biztosítjuk. Megvalósítjuk az egyénre szabott, differenciált fejlesztést, a tehetséggondozást, a kiemelten tehetséges- és átlag feletti képességekkel vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkező, és a feladat iránti erős motivációjú, elkötelezettségű gyermekek részére.

Az integráció a kiemelt figyelmet igénylő (speciális nevelési szükségletű) gyermekek együttnevelését jelenti fejlődési zavart nem mutató társaival. Az integrált nevelés

elsősorban eszköz ahhoz, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek minél korábban megtanuljanak élni, dolgozni tanulni abban a közegben, amelyben felnőtt korokban is élni, dolgozni fognak.

Boldog, kiegyensúlyozott, vidám gyerekeket neveljünk, egészséges légkörben, mozgásban és szellemi képességük legjavát adva töltik el napjaikat az óvodában.

A program jellegénél fogva teljes hatékonysággal céljaink és feladatunk megvalósítása akkor alkalmazható, ha az óvodai nevelés teljes időtartamában, a nevelés minden területén az óvodai élet egészére kiterjed. Fejlődéslélektani, mozgáslélektani és neveléslélektani megalapozottsága maximálisan biztosítja az egyéni bánásmód pedagógiai elvének érvényesülését, a tehetséggondozást, felzárkóztatást, egyesületi sportolást, nyelvi klubok létrehozását stb.

Valljuk, hogy a gyermek mozgatása és játéka fejlődésének alapja. A mozgás nagyon a sajátja, játéka viszont megteremti a kapcsolatot a környezetével. Az együttes öröm együtt gondolkodássá, párbeszéddé alakul. Kultúránk elemei saját aktív tevékenységgé válnak a gyermeki világkép részévé. Az óvodapedagógusnak úgy kell közvetíteni kultúránkat, hogy ezáltal az óvoda gyermekek érzelmileg, szociálisan és érzelmileg gazdagodjanak, képességeik kibontakozhassanak. Ismernie kell a módját, és vállalnia azt a felelősséget, hogy úgy vezesse el a gyermeket az óvoda-iskola átmenet küszöbéig, hogy a gyermek új feladatokra felkészült, az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonásokkal rendelkezik, és eközben boldog gyermekkorát is megőrizhesse!

Az elmúlt 21 év tapasztalatai azt igazolják, hogy gyermekeink szeretnek óvodába járni, szívesen, örömmel tevékenykednek, nyitottak a környező világra, szeretik a kihívásokat, tevékenységükben megjelenik a kreativitás, a sportokban kiválóak. Az úszást néhányan versenyszerűen csinálják, elsajátítják a tánc, a judo, a football, zenés aerobik, sakk és a gyermektorna alapjait is. Gyermekeink nagy része versenyszerűen sportol, mire kikerül az iskolába.

A program következetes alkalmazása eredményeként, gyermekeink hat-hét éves korukra alkalmassá válnak az iskolakezdésre, és az egyesületben való sportolásra.

Jövőképünk: Szeretnénk, ha óvodánk a megértés, az egymás iránti türelem, elfogadás, szeretet: biztonságot, vidámságot adó béke szigete lenne, ahol a gyermekek napjuk nagy részét örömmel, boldogan, önfelelt játékkal és sok mozgással, sportolással tölthetnék, (miközben elsajátítják a német és az angol nyelvet) kreatív, jókedvű, szakmailag kiváló és mindig megújulni képes óvónők és szakadók irányításával.

II. Pedagógiai programunk alapelvei és a fejlesztés célja

Az óvodai program épít a hazai tradicionális nevelési értékekre, ötvözve azokat a korszerű fejlődéssel és a nevelés lélektani, neurológiai gyógypedagógiai eredményekkel.

1. Alapelveink:

- A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelezettsége.
- A gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése.
- A gyermeket elfogadás tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Mindenkor és minden helyzetben a gyermekek érdekeinek figyelembe vétele.
- Az óvoda inkluzív szemlélettel gyermek- és sportközpontú nevelési attitűddel a gyermeki személyiség kibontakozására törekszik.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására.
- Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítve a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását, kompetenciáinak alakítását.
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása.
- Az óvoda kialakult pedagógiai értékeinek megőrzésére törekvés.

2. Óvodánk nevelési célja

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak eltérő fejlődési ütemének érési jellemzőinek szem előtt tartásával

- a sokoldalú, harmonikus személyiség fejlesztés, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki, és szociális érettség kialakítása,
- sajátos nevelési igényből adódó hátrányok csökkentése, egészségügyi, pedagógiai rehabilitációs, habilitációs foglalkozások biztosítása,
- a sajátos német nemzeti hagyományok és az egyetemes emberi értékek elsajátítását segítése,
- az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az óvodai nevelési feltételek sajátos megszerzésével,
- a gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása.

Pedagógiai programunk tartalmazza a német nemzetiségi kétnyelvű óvodai nevelés részletes célkitűzéseit, tartalmát a Korm. rendelettel kiadott Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban.

A kétnyelvű óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a kisebbség nyelvének és kultúrájának

megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

Célja és feladata, hogy

- biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermekek számára;
- ápolja és fejlessze a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat;
- készítse fel a gyermeket a kisebbségi nyelv iskolai tanulására;
- segítse a kisebbségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.

Törekszünk arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett - figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét - minél teljesebbé váljon a kisebbség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzásra alapuló nyelvelsajátítást.

A nemzeti kultúrkincsből és kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezzük meg a nyelvelsajátítást. A kialakult nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítja csoportjainak heti- és napirendjét.

Óvodánkban nincs hátrányos helyzetű gyermek, sem migráns családok gyermeke. Az óvodánkban történő fejlesztés, értelmezésünk szerint a gyermek érési folyamatához igazított életkori sajátosságainak megfelelő, ahhoz, messzemenően illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakozásához biztosít szociális és tárgyi környezetet. Ebben meghatározó az óvodás kor alapvető sajátossága: az érzelmi biztonság alapszükséglete, az érzelem vezérelt megismerés, az élmény fonalán való gondolkodás.

A testi-lelki szükségletek kielégítése a gyermek alapvető joga, melyre programunk messzemenően törekszik.

III. Gyermekképünk, Óvodaképünk

1. Gyermekkép

Célunk, hogy a gyermekeink szívesen járjanak óvodába, jól érezzék magukat a gyermekközösségben. Tiszteljék szüleiket, az óvónőket, a dajkákat, bizalommal forduljanak hozzájuk.

Nevelőtestületünk számára a gyermek az első, a legfontosabb.

Bátran, egészséges önbizalommal jól kommunikáljanak, érzelmeiket képesek legyenek verbális és nem verbális módon is kifejezni. Érdeklődők, sok-sok tapasztalattal várjuk fel őket. Úgyesen mozogjanak, szeressék a sportot, a természetet, a különböző művészeti tevékenységeket.

Magatartásuk és viselkedésük koruknak megfelelően fejlődjön, udvariasak, illemtudó legyenek, szeressék és védjék a természetet.

Az óvodai nevelésünk székhelyen és a telephelyen gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalúan két nyelven, szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Az óvoda az előítélet mentes nevelésre törekszik nem ad helyet a kibontakozásának sem társadalmi, sem egyéb értelemben.

Szép emberi tulajdonságokat, egymást tisztelő, megértő, segítő, helyes viselkedési normák alapjainak lerakására törekszünk, szeretetteljes, de következetes, játékos pedagógiai módszerek alkalmazásával.

2. Óvodakép

Óvodánk esztétikus, melegséget sugárzó, biztonságos környezetével szeretetteljes, mindenkit maximálisan elfogadó, családias, bizalmat árasztó légkörével elsősorban a szabad játék és mozgás a sport sajátos eszközeivel készíti fel a gyermekeket az életre. A gyermekek és a szülők kívánságát és elégedettségét mérlegelve a gyermekek érdekeit figyelembe véve alakítjuk életünket, melyhez az itt dolgozók hivatásszeretete a gyermekek és szülők tisztelete, egymás érdekeinek megbecsülése párosul.

Egyéni bánásmóddal, a képességek egyéni fejlesztésével segítjük a gyermekek integrációját a közösségbe történő beilleszkedését.

Intézményünk az alapprogram irányelveit figyelembe véve biztosítja a nemzetiségi családok befogadását.

Élményekkel teli, gazdag tevékenységet biztosítva alakítjuk a gyermekek mindennapjait. Fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek számára az adott életszakaszban megtaláljuk a számukra leginkább megfelelő, optimális fejlődési feltételeket.

Programunk épít arra, hogy az óvodás gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete biztosítja a székhelyen és a telephelyen az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

IV. Az óvodai nevelésünk feladatai

Általános feladataink

Programunk fő törekvése, hogy a tanulási képességek és kompetenciák célzott fejlesztésével minden gyermeket lehetőségeihez mérten közvetetten felkészítsünk a zökkenőmentes iskolakezdésre, az iskolai közösségbe történő beilleszkedésre, és az egyesületi sportolásra. A program tartalmi kidolgozásánál a gyermek alapvető megnyilvánulási módjára és fő tevékenységi formájára, a mozgásra és játékra alapozva szervezzük a főbb nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatokat.

A program nevelési keretét egyfelől a gyermek természetes megnyilvánulási formái, másfelől az óvoda kultúra átadó hatásrendszerének együttese, kölcsönössége, harmóniája határozza meg.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Kiemelt feladataink

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, a szociális, és az erkölcsi nevelés biztosítása
- az értelem fejlesztése és az anyanyelvi nevelés megvalósítása

3. Az egészséges életmód alakítása

A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, hiszen ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják. A gyermek már bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkezik az óvodába. Ezekre alapozva ezt tovább erősítve, vagy kioltva alakítjuk a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés és testedzés szokásrendszerét. Meghatározónak tartjuk a megfelelő napirend kialakítását, mely elegendő időt biztosít az egyes tevékenységekre, így megteremti a stressz mentes, kiegyensúlyozott, biztonságos, nyugodt, a gyermek számára is kiszámítható légkört.

Valljuk, hogy az egészséges környezet, és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül és egymást kiegészíti. Ezért létfontosságúnak tartjuk a környezet-tudatos személet és magatartás megalapozását, melynek során kiemelten kezeljük a szülők szemlélet formálását.

Célunk:

- A gyermekek testi és lelki szükségletinek, valamint mozgás igényének kielégítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegség megelőzés, és az egészség megőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.
- A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése és a környezettudatos magatartás megalapozása.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges, egészséges, stressz mentes és biztonságos környezet megteremtésével és megőrzésével, a környezet megóvására irányuló szokások alakítása. Ép és sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az egészséges életvitel igényeinek és szokásainak kialakítása – kiemelten ebben az életkorban. A testi, a lelki és a szociális jólét egységének biztosítása. Minden gyermek önmagához képest optimálisan fejlődjön. A sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatosabb fejlesztése

Egészségnevelési területeink:

- *a testi egészség:* gondozás, ápolás, edzés, mozgásfejlesztés
- *a lelki egészség:* értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása)
- *a szociális kapcsolatok harmóniája* (közösségi élet, segítség stb.)
- *az egészségvédő képesség fejlesztése.*
- *a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása,*
- *a szülők otthoni egészségnevelő feladatai* (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, meleg-engedékeny nevelési módszer)
- az óvoda-egészségügyi szolgálattal való együttműködés.

Feladataink:

- A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően, a családdal együttműködve alakítjuk.

Az egészséges életmód alakításának területei

Gondozás: A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele, a gyermek testi komfortérzetének kielégítése. A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek, óvónő, gyermek-dajka kapcsolatot feltételez. A toalett használatával kapcsolatos tevékenységek figyelemmel kísérése, támogatása, szükség szerint fizikai segítség nyújtása sértheti a gyermek intim szféráját, ezért nagyon türelmesnek, megértőnek kell lennünk.

A testápolás terén, akár a kéz, akár az arc megérintése, szintén válthat ki elutasítást a gyermek részéről, amit el kell fogadnunk, és nem szabad tolakodóan viselkednünk. A papír zsebkendő használatával kapcsolatban felhívjuk a gyermekek figyelmét, annak anyagára, hulladékként kezelése során szelektívként gyűjtésére. Az öltözködéskor fontos a helyes sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggésének felismertetése, egymáshoz igazítása. Minden korosztálynál fontos a fogápolás szokásainak megalapozása. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermek énképét, segíti önállóvá válásukat. Az óvónő, dajka bemutatja, megismerteti, és figyelemmel kíséri a napi élethez szükséges szokások fejlődését, melynek egy része az óvodáskor végére szükségtelenné válhat. Mivel minden tevékenységet szóbeli megerősítés kísér, ezért a napi életritmus megtervezésénél erre is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg.

Az óvodába kerülő gyerekek csoportja vegyes összetételű, célunk, hogy a gyerekeknek kialakuljon a szokásrendszere a következetes gyakorlás hatására. A szokás, valamilyen művelet többszöri megismétlésének az eredménye, mely a személyiségfejlődést lényegesen befolyásolja. Kialakulásának feltétele a meghatározott mennyiségű gyakorlása ismétlése azoknak a cselekvéseknek, viselkedési formáknak, amelyeket szokássá akarunk fejleszteni. A szokások kialakítása az óvoda és a szülői ház együttes feladata.

Akkor eredményes, ha már a kialakult szokásokat azonos módon várjuk el a gyermektől. Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásai kialakulnak.

Testi nevelés: A testi nevelés magában foglalja a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás), természetes mozgásigényének kielégítését, a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, megőrzését, edzését.

A testi nevelés egészséges életmódra nevelés hatékonysága maradéktalanul akkor érvényesül, ha a fejlődéshez szükséges optimális környezet biztosított.

Mozogni lehet otthon, a játszótéren, az óvodában, a csoportszobában, az udvaron, a parkban. Fontosnak tarjuk a megfelelő, kényelmes, természetes alapanyagú, jól szellőző öltözetet a szabadban és a teremben egyaránt. A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénés szokások kialakítását. Az óvoda pedagógus feladata – a dajkával megosztva -, hogy megteremtse a feltételeket a gyermekek egészséges fejlődéséhez.

Évszakonként közeli kirándulásokat, sétákat szervezünk, változatos helyszínnel, megismertetjük a természetjárás szépségét a gyermekekkel, lehetőség szerint a szülőket is bevonjuk.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakításához szoktatjuk, és mintát adunk a szülőknek is. Alkalmanként a szülőkkel közösen mozgásos programokat szervezünk (pl. Martin nap, játékos családi sportversenyek, gyermeknap rendezvények) ezzel is pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést, a szabadidő hasznos eltöltését.

Levegőzés: a levegőzés élettani hatásán túl elősegíti többek közt a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását. Az óvónő törekedjen arra, hogy a mindennapok során lehetőség szerint a gyermekek minél több tevékenységüket a szabad levegőn végezzék. A helyi adottságok szerint a játék, az étkezés, mozgás, sportok is a szabadban történhetnek.

Pihenés: Legfontosabb a pihenéshez szükséges nyugodt légkör biztosítása – az altatás hangulatához illő mese, halk zene – a gyermekek egyéni alvásigényeinek és szokásainak figyelembe vételével, a szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése.

Az óvónő jelenléte a pihenés teljes idejében elengedhetetlen, a gyermekek nem maradhatnak egyedül.

Egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása*

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása; megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A gyermek étrendjének minőségi és mennyiségi összeállítását évente két alkalommal megbeszéljük az étkezést biztosító szolgáltató képviselőjével. Preferáljuk a vitaminban gazdag zöldségeket, gyümölcsöket nem csak főtt formában, hanem nyersen is. A nyers zöldségekből, gyümölcsökből a gyermekekkel közösen készítünk pl. frissen préselt, magas rosttartalmú gyümölcsleveket, gyümölcssalátákat, zöldségsünit, zöldségsalátát.

A HACCP élelmiszerbiztonsági előírásokat betartva igyekszünk a gyermekeket a számukra eddig ismeretlen ételek ízével, elkészítési módjával megismertetni, közvetlen modellt nyújtva ezzel a családoknak is a korszerű táplálkozás

kialakításához.

Ennek megvalósításához elsősorban tájékoztatjuk a szülőket az étlapról. Óvodai rendezvények alkalmával a szülőkkel együtt is készítünk friss zöldség és gyümölcsételeket és italokat.

Egészségvédelem, edzés: A gondozási és testi nevelési, és a mozgás fejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermek egészségének megóvását. Ezen kívül nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására, pl. környezet tisztán tartása, portalanítása, szükség szerint fertőtlenítése, a környezeti ártalmak kiküszöbölésére energiatakarékos izzók, keverőfejes csaptelepek felszereltetése, a csoportszobában minél több zöld növény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítás, nyugtató hatású színharmónia.

Lényegesnek tartjuk az anamnézis felvétele közben felderített ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (pl. krupp, allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs, epilepszia, cukorbetegség) regisztrálását, figyelemmel kísérését, alapvető tennivalók elsajátítását és a gyermek fiziológias szükségletének biztosítását (pl. étrend helyes betartása), az egészséges életmód egyensúlyban tartásához szükséges környezet megteremtését.

A gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak folyamatos és tervszerű ellenőrzését, valamint karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. A gyermeki gondolkodásmód sajátosságából, valamint a szenzomotoros koordináció zavaraiából adódóan következnek a tipikus gyermek balesetek (törés, zúzódás) ezek teszik szükségessé az óvónő állandó kontrollját, a tevékenységek figyelemmel kísérését.

Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermeket (konfliktuskezelés, tolerancia)

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Ennek érdekében lehetőség szerint minél több időt kell a szabadban tölteni, az időjárásnak megfelelő ruházatban. A víz edző hatását ki kell használni.

Mindezeknél figyelembe kell venni a gyermekek közötti egyéni különbségeket, egészségi állapotukat. A szabadban töltött idő alatt nyáron fényvédő krémmel óvni kell őket a nap káros hatásaitól, nyáron erős UV sugárzaskor 11-15 óra között a gyermekek nem lehetnek sem a napon, sem az árnyékban.

Prevenció, korrekció: Életmódunk változása magával hozta a mozgásszervi megbetegedések számának növekedését. A prevenció területei: tartáshibák, lábboltozat erősítés, helyes légzéstechnika. A tartáshibák megelőzhetőek már az óvodáskorban is, a megfelelő gyakorlatok rendszeres végzésével. Heti egy alkalommal testtartásjavító, lábboltozat-erősítő tornát szervezünk.

A védőnővel, gyerekorvossal rendszeres az együttműködés. Meghívjuk a szülői értekezletekre, szülői fórumokra, megszervezzük a felvilágosítást is az egészséges életmód területein.

Gyermek-balesetek megelőzése

A megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosításával a különböző eszközök, használati tárgyak ellenőrzésével, karbantartásával, hibaforrások megszüntetésével igyekszünk megelőzni a baleseteket.

A szülők otthoni egészségnevelő feladatai (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, meleg-engedékeny nevelési módszer)

Az egészséges életmód alakításból adódó óvónői feladatok

- A gyermekek életkorának megfelelő párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben.
- Az időkeretek rugalmas alkalmazása a gyakorlatban.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése a csoportban.
- A gyermekek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán (pl. folyadék).
- A szokás-és szabályrendszer közös alakítása a gyermekekkel.
- A kialakított szokás- és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, reális, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított fejlesztő értékelése.
- Önállósági törekvések támogatása.
- A kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása (kanál, villa, kés használata, csukott szájjal rágás, szalvéta használat).
- Az étkezéseknél a zsír, a cukor arányának mérséklése.
- A szülők meggyőzésével a szénsavas, túlcukrozott, serkentő szereket tartalmazó italok kiiktatása.
- Az asztal terítés technikájára esztétikumára való odafigyelés.
- A toalett használat intimitásának válaszfalakkal történő biztosítása.
- (2,5) 3 éveseknek, illetve egyéni szükséglet alapján a toalettpapír használatában, a zsebkendő használatában segítségnyújtás.
- Elegendő mennyiségű toalettpapír használatára való ösztönzés.
- A fiúktól a wc deszka felhajtásának, a fiú szerepeknek megfelelő toalett használatnak elvárása.
- A wc lehúzásának igényé alakítása, elvégzésének figyelemmel kísérése.
- A gyermekek helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatása.
- A gyermekek tisztaság, ápoltság iránti igényének alakítása.
- A fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, a fogmosás eszközeinek rendben tartására serkentés.
- A gyermekek környezetében csak annyi tisztítószer és egyéb vegyszer alkalmazása, amennyi feltétlenül szükséges.
- A fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerint segítségnyújtás.
- Erős napsütés illetve hideg, szeles időben – egyéni szükséglet szerint – a gyermekek bőrének krémezése.
- A felöltözésnél, vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtás.

- A gyermekek időjárásnak megfelelő réteges öltözködéshez szoktatása.
- A szülők megismertetése a gyermek egészségét szolgáló ruházatnak jellemzőivel: lehetőség szerint természetes anyagból készüljön, kényelmes legyen, gumírozása ne legyen túl szoros, a cipő tartsa a gyermek bokáját.
- A ruhák összehajtásának, az öltözőszekrényben való rendben tartásának megismertetése, elvárása.
- A gyermekek levegőzésének biztosítása minden nap - 10 fokig.
- A délutáni pihenéshez a csoportszoba kiszellőztetése, légpárásító, illóolajos mécses használata.
- Lefekvés után mesélés, majd testközeli jelenlétével simogatással, a gyermekek érzelmi biztonságának nyugalmi állapotának támogatása.
- A gyermek balesetvédelmi oktatása rendszeresen, illetve az alkalomnak megfelelően.
- Lázás, hányós, hasmenéses gyermek elkülönítése, gondoskodás felügyeletéről, szüleinek értesítése.

A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére. Siker kritériumok.

- Szükségletit képes késleltetni.
- Szükségeit képes önállóan kielégíteni.
- Toalett használatkor a fiúk lehajjták a WC deszkát, és állva végzik a kisdolgukat.
- WC-zést követően a kislányok és kisfiúk is használják a toalettpapírt.
- Tisztálkodási eszközökre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- WC-zés és egyéb szennyező tevékenység után kezet mos, a kezét szárazra törli.
- Önállóan öltözködik, vetkőzik, ha kell segítséget kér.
- Cipőjét befűzi, bekötésével próbálkozik.
- Ruháját igyekszik összehajtva a helyére tenni.
- Képes önállóan eldönteni, miből mennyit tud elfogyasztani.
- Kulturáltan étkezik.
- Szívesen fogyaszt zöldségeket, gyümölcsöket, magvakat.
- Vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára.
- Az udvaron sem szemetel.
- Igényévé vált a rendezettség, tisztaság, ápoltság.
- Szívesen mozog a szabadban, évszaktól függetlenül.
- Életkorának megfelelően edzett.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

Az egészséges életmód szokásainak kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében

A gyermekek sérülésének típusát és mértékét figyelembe véve, életkorát szem előtt tartva megfelelő élethelyzeteket teremtünk.

Intézményünkben a gondozáshoz szükséges feltételek megteremtése speciális elemekkel bővül. Szükség van tárgyi segédeszközökre, mint pl. kapaszkodók, feljárók, támaszkodók.

A *hallássérült* kisgyermekeknek hallókészülék, kezeléséhez minden pedagógusnak érteni kell.

A tárgyi eszközökön kívül elengedhetetlen a szakszerű segítségnyújtás, amely az óvónő és a dajka munkaköréhez tartozik.

Az egyéni fejlesztőfüzet a speciális fejlesztéshez ad információt az óvónőnek és a szülőknek.

A sajátos nevelési igényű kisgyermekeknél több időre és türelemre van szükség a feladatok elvégzéséhez, mint ép társaiknál. Ellenkező esetben türelmetlenné, kapkodóvá válhat, elbizonytalanodhat. Ebből következhet a kudarc a frusztráció érzése, amely meggátolhatja folyamatos önállóvá válását, személyiségének fejlődését.

Türelemre, biztatásra, dicséretre, pozitív példaadásra van szükség ahhoz, hogy a sérült kisgyermek is magához mérten fejlődjön, önállósodjon.

Kellő alkalmat biztosítunk a cselekvések elvégzéséhez, s közben új sémákat is tanítunk egy-egy önkiszolgálási lépéshez.

Az étkezésnek, a pihenésnek, a játéknak meghatározott ideje van. Jó közérzetet és harmóniát ad, biztonságérzetét segíti, ha előre tudja, és szokásává válik a napirend. A biztonságérzet fokozásához tartozik a tárgyi környezet állandósága is.

A gondozási feladatok során arra törekszünk, hogy a nem, vagy csak részben sérült funkciók tudatos fejlesztésével nagyobb teret adhassunk a kiesett funkciók kompenzálására.

A nevelés hatására a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek: ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyerek, hogy önállóan tudjon cselekedni.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés-szocializáció biztosítása

Az óvodás korosztály számára meghatározó a gyermek és az óvodapedagógus kapcsolatának minősége. A felnőtthez fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Ezért fontosnak tartjuk az óvodapedagógus- gyermek, gyermek-dajka kapcsolatában a pozitív érzelmi töltés, a pozitív attitűd megnyilvánulásait.

Valljuk, hogy a környezet, az öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása. A

környezetet pontosan, valóságyszerűen megismerni, a cselekvés, a kép, a szó egységében lehet. Ez lehetővé teszi, hogy az évszázadok alatt felhalmozott egyetemes, nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat, szokásokat átadjuk, közvetítsük a gyermekeknek, alapozva aktivitásukra, érdeklődésükre.

Óvodai nevelésünk messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszik. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot.

Programunkban fontos a gyermek korai, óvodáskort megelőző testi- lelki fejlődésének alapos ismerete. Ennek egyik eszköze a személyiséglap és a családlátogatás. Ezekből információt kapunk az óvodába lépés előtti anya-gyermek, és család-gyermek kapcsolatáról, a gyermek élettörténetéről. A későbbiek során – napi tapasztalatokkal kiegészítve – hasznosítja az óvodapedagógus a gyermek jobb megismerésének érdekében a fejlesztési feladatok megtervezésében.

Az óvodában az értelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez az óvodapedagógus- részben átvállalja az anya szerepét, empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakít ki a gyermekkel. Fejlesztő munkája során arról gondoskodik, hogy a gyermek tapasztalatai változatos tevékenységformák közben gazdagodjanak.

A gyermek „én központúsága” alapján elsősorban önmagára képes figyelni, azonban emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével képessé válik másokkal is törődni. Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást. Ezt alapozzák meg a kooperatív megoldásra ösztönző páros és kiscsoportos tevékenységek.

Ezáltal minden kisgyermeknek lehetősége van:

- Kommunikálni társaival a közös tevékenység során, számos tapasztalatot szerezni az eredményes, kölcsönösen elfogadható kommunikáció formáiról, és kimunkálni saját, hiteles és célravezető kommunikációs formáikat.
- Megtanulni a közös tevékenységek alkalmával, hogy hogyan viszonyuljanak társaikhoz, a jobb munkakapcsolat kialakításának érdekében. Ez erősíti a pozitív viszonyulást, és jelentős mértékben elősegíti a szocializációt.
- Megtanulni a kritika mások számára elfogadható formában történő kifejezésének módját, és a kritika elfogadását. A társaktól érkező pozitív visszajelzés egyben önerősítő, önbizalom növelő hatásával hozzájárul a személyiség kibontakozásához.
- Észrevenni, hogy a közös tevékenységben közreműködő társak sokféle színes egyéniségek, egymástól eltérő, saját kulturális környezetükből származó értékeiket képviselik.
- Megtapasztalni, hogy a problémának több megoldása is lehet, attól függően,

milyen szempontból közelítjük meg.

Célunk:

- Erkölcsi, akaratí tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése, az óvodapedagógus és dajka példaadásával és helyzetteremtésével.
- A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközvetítése.
- A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, az önazonosság megőrzése, átörökítésének biztosítása.
- A figyelem ráirányítása a természeti, és emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tiszteletére és megbecsülésre nevelés.
- Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, gyermekek esetében speciális fejlesztéssel az egyéni szükségleteknek megfelelő pedagógiai eljárások alkalmazásával, valamint szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség biztosítása.
- A kiemelkedő képességű gyermekek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által történő személyiség kibontakoztatás.

Egyéni bánásmód a közösségi életben

A gyerekek fejlődési tempója, élet és nevelési körülményei eltérőek. Különböznek egymástól testi, idegrendszeri sajátosságaikban, értelmi képességeik, nyelvi kifejezőkészségük, társas magatartásuk érzelmeik, aktivitásuk terén. Az egyéni bánásmódunkkal biztosítjuk, hogy gyermekeink a rájuk jellemző sajátos vonásoknak megfelelően váljanak a közösség tagjává.

- Az egyéni bánásmódot az óvodai életünk mindennapi területén minden gyermekre – a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek speciális fejlesztése során is érvényesítjük.

Közös élményeink - hagyományaink

- Óvodánk a gyermekközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzi nevelőmunkáját.
- Célunk, biztosítani a gyermekek számára a tevékenységeknek és a társas kapcsolatoknak azt a rendszerét, amelyben személyiségfejlődésük pozitív irányba mutat.
- Kiscsoporttól kezdve fokozatosan alakítjuk ki azokat a hagyományokat, szokásokat, amelyeket egy-egy csoport sajátos életmenetében saját maga hoz létre.
- Közösen készülünk az ünnepekre (Télapó, Karácsony, Farsang, Húsvét, a Föld napja, Arany nap, Anyák napja, kirándulások, idősök ünnepein való részvétel). Az ünnep fényét emeli az alkalomhoz illően feldíszített óvoda.

- A gyerekek születésnapját, névnapját minden csoport megünnepli (tortát rendelünk, ajándékot készítünk, kedvenc meséjét mondjuk el). Ezek a programok segítik a gyermekek közösségi érzésének erősítését, és a szülők közösség alakulását.
- Ezek az érzelmek erősítik az összetartozást, segítik az egymásra való odafigyelést.

Közösségi nevelés – szocializáció

- A szocializáción legáltalánosabban a „társas-társadalmi lényé válást” értjük. Ezért számítanunk kell arra, hogy lesznek gyermekek, akik nehezebben szocializálódnak (illeszkednek a közösségbe, nehezebben tartják meg a közösség szabályait), lesznek lassabban fejlődők, alacsonyabb értelmi szinten állók, érzelmileg "sérültek" vagy érzékszervi-, mozgásos fogyatékosok, higiénésen elhanyagoltak, és mások, akiknek harmonikus életvezetéséhez az óvónőnek sokkal több egészségpedagógiai ismeretre, érzelmes kapcsolatra, sajátos törődésre van szüksége.

A **nehezen szocializálható**, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Programunk segíti a gyermekek beilleszkedését, fejlesztését megfelelő szakemberek: logopédus, pszichológus szükség szerinti közreműködésével, és a szülő bevonásával.

Beszoktatás/befogadás:

- Látogatás a gyermek otthonában, a családi környezet megismerése a kiscsoportosoknál- igény szerint.
- Óvodai felvétel, a gyermek élettörténetének megismerése, anamnézis.
- Nyári ismerkedésre is lehetőséget biztosítunk a szeptemberi óvodakezdés előtt.
- A beszoktatás ideje alatt bizalomra épülő, szeretetteljes kapcsolatot próbálunk kialakítani- így segítve a szülőktől való fokozatos elválást.
- Óvodánkban a gyermek érezze a biztonságot, a pedagógusok, a dajka érték közvetítő modell szerepét, elfogadó, gondoskodó, segítő attitűdjét.
- Óvodán kívüli tevékenységek szervezése (kirándulások, séták, gyermekzsúrok, stb.).
- Közös élményekre épülő tevékenységek biztosítása.
- Önálló feladatok adásával sikerélmény, önérvényesítés.

Az erkölcsi tulajdonságok fejlesztését, a baráti kapcsolatok alakulását, a szocializáltság mértékét kevés, de állandó erkölcsi szabály felállításával és betartásával segítjük elő:

- Egymásra figyelés,

- Együttműködés,
- Őszinteség,
- Önzetlenség,
- Önbizalom, bizalom,
- Tapintat,
- Együttérzés,
- Alkalmazkodás,
- Egymás tisztelete.

A sérült gyermekek szocializációja gyakran elmarad kortársaikétól, sajátos pedagógiai segítséget igényel.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek érzelmi nevelésénél a felnőttöz való kötöttség nagyon erős, fontosabb számukra a biztonságot nyújtó felnőtt személye, mint az ép gyerekeknél. A különböző szakemberek a gyógypedagógus az óvodapedagógus és a pedagógiai asszisztens együttműködése különös jelentőségű számukra.

Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés és szocializáció biztosításából adódó óvónői feladatok

- Nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot árasztó légkör kialakítása.
- A csoportszoba környezettudatos szemléletű, otthonos, hangulatos, esztétikus, biztonságos berendezése.
- Személyiségének szeretetteljes, empátiás kisugárzása, odafigyelő „anyapótló” magatartása.
- Spontán szociális tanulásban a komplex viselkedésminták beépítése a gyermeki viselkedésbe.
- Környezetvédelmi, viselkedési és magatartásformák alakítása.
- Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- Az udvariassági beszédformák megismertetése, alkalmazásának figyelemmel kísérése.
- Erkölcsi normák, ítéletek megfogalmazása.
- A gyermek önálló véleményalkotásának és döntés fejlődésének támogatása.
- Gyakorlat közeli helyzetek teremtésével az interperszonális kapcsolatok kialakításához szükséges készségek, képességek alakítása.
- Társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének mélyítése, a „mi tudat” alakítása.
- Páros és kiscsoportos feladat helyzetek teremtése, kooperatív technikák alkalmazása.
- Inkluzív szemlélettel a különbözőség elfogadásának segítése.
- A konfliktushelyzet békés, mindkét fél számára elfogadható megoldására inspirálás.
- A tehetséges gyermekek kibontakozásának támogatása.
- A családdal való együttműködésre való törekvés.
- Egyeztetett időpontban fogadóóra tartás, tájékoztatás a gyermekek

fejlődéséről.

- Szülői értekezlet tartása évente min. kétszer.
- Anamnézis felvétele bizalmas légkörben a szülővel.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére. Sikerkritériumok

- Ismeri a közösségben megkívánt viselkedés kultúráját.
- A csoport szokás és szabályrendszerének ismeretét, magatartásában is érvényesíti.
- Szereti, és korának megfelelően védi a természetet, megbecsüli és tiszteletben tartja az élővilágot, szívesen ápolja a növényzetet, gondoskodik az állatokról.
- Képes a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni.
- Szükség esetén segíti az arra rászorulót.
- Konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint felnőtt segítségét kéri.
- Érzelmei, indulatai korának megfelelően tud uralkodni.
- A felnőtteket és munkájukat tiszteli.
- A közösség érdekében szívesen vállal megbízatást, munkát.
- Alakulóban a feladattudata.
- Korának megfelelően kialakult a felelősségérzete, képes egyszerű döntések önálló meghozatalára.
- Bátran, de kulturáltan mondja el véleményét.
- Igényes a saját tevékenységeivel szemben.
- Nem peremhelyzetű, szívesen játszanak vele a többiek.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus viselkedés jellemzi.
- Szívesen kommunikál.
- Érkezéskor, távozáskor köszön.
- Ismeri és betartja az udvariassági szokásokat.
- Megtalálja a helyét a közösségben, abban jól érzi magát.
- Képes társaival kooperatíván együttműködni.
- Türelemre, kitartásra képes.
- A szülőkkel való kapcsolat a kölcsönös bizalom, tisztelet, és elfogadás elvén működik.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Anyanyelvi nevelés: A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek ugyanis képesek az alap-kultúrtechnikák elsajátítására. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban.

Célja, a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másikkal, a társ reakcióból

(kommunikációs és metakommunikációs) a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése.

A kommunikáció és metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket (pl. érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások).

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javíthatás elkerülésével) - az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd – és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös, vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

3.1. Az anyanyelvi fejlesztésben az óvodapedagógus feladatai:

- Anyanyelvi nevelés és kommunikáció fejlesztése.
- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás- alkotóképesség- fejlesztése.
- A korszerű műveltség átadása.
- A német nyelvi képességek, fejlődésének segítése, ösztönző környezet biztosításával. A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs (relációs és általános gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs (verbális, nonverbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- Együttműködés a logopédussal, gyógypedagógusokkal, családdal a megelőzés és korrekció érdekében.
- A szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség, képesség fejlesztés megvalósítása.
- A gyermekek differenciált támogatása a magyar és a német nyelv elsajátításában.

3.2. Értelmi fejlesztés és nevelés

Célunk

- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerelése, célirányos bővítése.
- Kognitív képességek fejlesztése:
 - egyre pontosabb, valóság-hű észlelés,
 - figyelem, összpontosításra való képesség,
 - valósághoz közelítő képzeleti működés,
 - reprodukív emlékezet,
 - problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
 - az alakuló fogalmi gondolkodás.
- A beszédkezdő felkeltése és fenntartása.
- A beszéd, hallás és szövegértés fejlesztése.
- Kapcsolatfelvétel támogatása az információ eljuttatásának segítése a másikkal verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül a kultúra átadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával.

A növekvő információs anyagban való tájékozódás kialakulása, a felfedezésre való alkalmasság kialakítása és az önálló tapasztalatszerzés lehetőségének kifejlesztése. Beszélő környezet kialakítása.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire, és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Gazdag, sokszínű, gazdag élmény- és tapasztalatszerzésre lehetőséget nyújtunk.

A *tapasztalatszerzést* úgy igyekszünk teljessé tenni, hogy minél több érzékszervet vonjunk be a megismerésbe. A tevékenységek során a gyermekeknek lehetőségük van az információszerzésre látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás útján.

A külvilágról gyűjtött információkat segítünk rendszerezni, ennek hatására rendeződnek észlelési képességeik.

A *figyelmüket* változatos, a kíváncsiságra építő tevékenységekkel próbáljuk felkelteni és fenntartani. Ezáltal képesek lesznek az életkoruknak megfelelő időtartamú és mélységű szándékos figyelemre, összpontosításra.

Emlékezetük fejlesztése érdekében élménydús tevékenységeket szervezünk. A megszerzett tapasztalataikat, emlékeiket játékos cselekvés által mozgósítjuk.

Képzeletüket a mindennapi meséléssel, a gyermekek által kitalált, a róluk szóló történetekkel, drámajátékokkal, „mi lenne, ha” szituációkkal, szimbolikus eszközök biztosításával fejlesztjük.

Arra törekszünk, hogy a meglévő ismereteiket a képzeletük segítségével

csoportosítsák újra.

Gondolkodásukat az összefüggések megláttatásával fejlesztjük (ok–okozat, miből–mit, mi–miért, stb.).

Gyermekeink gondolkodása a tevékenységek eredményeként, a rengeteg cselekedtetés, tapasztalás, szituáció, problémamegoldás, természetes helyzetek átélése által folyamatosan válik képessé az iskolás korban kialakuló nyelvi gondolkodásra.

Sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztése: Ha azt tapasztalja, hogy egy gyermek bizonyos funkciójában (funkcióiban) lemaradt, vagy tartósan stagnál (ez nyomon követhető fejlettségmérő lapon) abban az esetben vissza kell térnie a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, amelybe még biztonságosan mozog (vagyis a mozgáshoz, a cselekvéshez) és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat kell őt eljuttatni a következő szintre.

Időt és lehetőséget kell biztosítani az egyik területen hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen történő elmélyítésére korrigálására.

A korrigálható lemaradások nagyrészt megelőzhetőek azzal, hogy azok természetes módon fejlessék a gyermek képességeit (pl. mozgásos játzóeszközök, logikai játékok).

Az értelmi fejlesztésből és nevelésből adódó óvónői feladatok

- Változatos tevékenységek szervezése, biztosítása.
- A sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, mely a későbbiekben élményként előhívható.
- A természet és a társadalmi környezet jelzéseinek nonverbális közléseinek észrevételése, megismertetése.
- A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére építés.
- Az egyéni érdeklődési kör figyelembe vétele.
- Figyelem-összpontosításra motiválás.
- A pszichikus képesség struktúrák fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése és beépítése a gyakorlatban.
- Metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakorlása, játékban.
- A társ verbális és nonverbális reakció megértésének segítése.
- Nyelvtanilag helyes, jól érthető tiszta beszéddel mintaadás.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére. Sikerkritériumok

- Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése.
- Képes vizuális auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni.
- A keresztcsatornák működése korának megfelelő.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Figyelme korához képest tartós.

- Gondolkodására a probléma megoldására való törekvés, és a kreativitás jellemző.
- Helyesen, tisztán, érhetően beszél.
- Kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol.
- Szókincse korának megfelelő.
- Jól használja a metakommunikációs eszközöket.
- Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel.
- Társára odafigyel, türelmesen meghallgatja mondanivalóját.
- A közölt információt megérti.
- A kommunikációt kapcsolatfelvételre is használja.
- Bátran kérdez.
- Verbális emlékezete korának megfelelő.
- Egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani.
- Ismeri és használja az udvariassági szavakat.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- Élményeit és gondolatait el tudja mondani.
- A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket és képes magát megértetni.

V. Az óvodai élet megszervezésének elvei

A kétnyelvű nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.

Óvodánkban jellemzően német-magyar nyelven szervezzük meg a gyermekek óvodai életét.

Óvodánk a német kultúra és nyelv ápolását segítő eszközökkel is rendelkezik

1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos.

Az óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógusnak beszélnie kell a német nemzetiség nyelvét, ismernie kell a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladata a kultúrkincs továbbörökítése.

Törekszünk arra, hogy a gyermekek gondozásában részt vevő felnőttek (dajka, pedagógusok) is ismerjék és használják a német nyelvet.

A köznevelési törvényben meghatározott óvodapedagógus felsőfokú szakirányú végzettség mellett elengedhetetlen a pedagógus kreativitása, az ismeretanyag csoportra, gyermekre lebontott tudatos, tervszerű, alkotó alkalmazása. Elvárásaink az óvónő felé:

- segítő, támogató, elfogadó, megengedő attitűd
- vidám, felszabadult játéklétkör létrehozásának képessége
- jó empátiás készség
- gyermek- és családcentrikusság
- környezettudatos szemlélet
- csapatjátékos
- sportot szerető
- sportos légkör megteremtése

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakemberek közreműködését igényli.

A Logopédiai Szakszolgálat alkalmazásában álló logopédus óraadóként heti egy alkalommal foglalkozik az erre rászoruló gyermekekkel. Feladata: elsősorban a gyermekek beszédének szűrése a beszédfejlődés akadályoztatása szempontjából, ezek kezelése, másodsor középső csoport év végén, de legkésőbb nagycsoport elején dyslexia-prevenációs vizsgálat végzése minden egyes gyermeknél, szükség esetén annak szakszerű terápiája.

Szintén nem intézményi alkalmazásban szaktanácsadó és óvodapszichológus segíti munkánkat heti egy alkalommal, mely elsősorban a korai felismerésre és a megoldásban történő közreműködésre teszi a hangsúlyt. Kapcsolatot tart a szülőkkel. Óvodánkban főállású gyógy testnevelő segíti a gyermekek és a pedagógusok munkáját, tartja a szülőkkel a kapcsolatot.

Főállású fejlesztőpedagógusunk feladata: a gyermekek szűrése, terápiája, fejlesztése egyéni foglalkozás keretében, csoporton belül és kívül.

Intézményünkben engedélyezett pedagógusi létszám: székhelyen : 6 fő

telephelyen: 2 fő

- 1 óvodavezető – székhelyen meghatározott napokon tagintézményben
 - óvodapedagógus, közoktatás vezető
 - német nemzetiségi óvónő
- 2 óvodavezető helyettes – tagintézményben és a székhelyen
 - óvodapedagógus, közoktatás vezető
 - német nemzetiségi óvónő

Székhelyen:

6 fő óvodapedagógus – német nemzetiségi óvodapedagógus (4 fő)

- a sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséhez szükséges képzésben részesült

1 fő speciális fejlesztést végző szakember – teljes munkaidőben foglalkoztatottak

- Pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szak
- Logopédia, szurdopedagógus

1 fő utazó gyógypedagógus a sérülési típusoknak megfelelően

Tagintézményben:

2 fő óvodapedagógus – német nemzetiségi óvodapedagógus (1 fő)

A nevelőtestület sok éves szakmai tapasztalattal kiváló szaktudással, folyamatos önképzéssel igyekszik megfelelni a mai kor társadalmi és szakmai kihívásainak. Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt, de szolgáltatásainkat a szakmaiság és a gyerekek, mindenek felett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg. A program alkalmazásánál távlati cél, hogy a nevelőtestület több tagja megszerezze a fejlesztőpedagógusi tanúsítványt vagy szakvizsgát.

Nevelőtestületünk pedagógiai együttműködés alapja:

A pedagógiai folyamatokat figyelemmel kísérjük, tudatosan tervezzük, hosszútávon átgondoljuk azok hatásait és az elért eredményeket elemezve képesek vagyunk a változtatásra, korrekcióra.

A csoportokba járó gyermekek egyéni képességeit, igényeit figyelembe véve, differenciáltan fejlesztjük, előnyben részesítjük a megtapasztaláson alapuló módszereket. Felhasználjuk a szabad játék nyújtotta lehetőségeket a gyermekek fejlesztése érdekében.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek a csoportban történő nevelését, fejlesztését tervezetten valósítjuk meg, folyamatosan képezzük magukat ennek megvalósítása érdekében is. - Meglátjuk a gyermekekben a jót és szeretettel neveljük Őket.

A csoport szokás- és szabályrendszerét az óvoda értékrendjéhez igazodva alakítjuk ki, figyelve a német nemzetiségi és a magyar nemzeti értékek beépítésére is.

Inkluzív, előítéletektől mentes gondolkodásunkkal mutatunk példát a „másság” elfogadására (kiemelt figyelmet igénylő gyermekek), fejlesztjük a gyermekcsoportot közösséggé.

A szülőkkel – a gyermekek fejlesztése érdekében – együttműködünk, és együttműködésünk a kölcsönös tiszteleten alapul.

A csoportunkba járó gyermekeket megismerjük, fejlődésüket nyomon követjük, elemezzük, értékeljük, és ezt írásban rögzítjük.

A technikai dolgozók elvégezték a dajkaképző tanfolyamot, munkájukkal részt vállalnak a sikeres együttnevelésben.

A pedagógiai munkát segítő dolgozók létszámának alakulása:

Székhelyen: 3 fő dajka

1 fő pedagógiai aszisztens

Tagintézményben: 1 fő dajka

Programunk megvalósításának színvonalát, minőségét és eredményességét az

óvónők, dajkák példamutató együttműködése határozza meg.

Pedagógiai etikai elveink

A pedagógus szakma megbecsülése és védelme megköveteli, hogy óvodánk dolgozói magasrendű erkölcsi normák alapján dolgozzanak és éljenek.

Az Etikai Kódex összeállításánál figyelembe vettük az érvényben levő törvényeket, rendelkezéseket, állásfoglalásokat, mint: az Emberi Jogokról Szóló Egyezmény, Köznevelési törvény, a Közalkalmazottak Jogállásáról Szóló Törvény, a Gyerekek Jogairól Szóló Nemzetközi Egyezmény, Nemzeti Pedagógus Kar etikai kódexe.

Az Etikai Kódex azokat az elveket és magatartási szabályokat tartalmazza, amelyek betartását az óvoda minden tagjaitól elvárunk, és törvénnyel nem szabályozottak. E kódex alapul szolgálhat a vitás etikai kérdések eldöntésében.

Alapelvek:

A pedagógus személyiségevel, szakmai felkészültségével összefüggő etikai követelmények.

A pedagógus egész személyiségevel nevel, követendő pozitív erkölcsi mintául szolgál.

Nyíltan vallja világnézetét, s tiszteletben tartja mások világnézeti elkötelezettségét.

Szakmai elhivatottsága, felkészültsége, kultúráltsága, munkamorálja példaértékű. Kellő önismerettel, önbecsüléssel, önkritikával rendelkezik. Igényli az emberi és szakmai megújulást. Munkájára a humanitás a demokratikus gondolkodásmód jellemző.

Magatartásában és megjelenésében példamutató. Az emberi kapcsolatokban segítőkész, kiegyensúlyozott és mértékletes.

Sem kollégáit, sem a rábízott gyerekeket, sem a szülőket nem illetheti megbélyegző kijelentésekkel.

Káros szenvedélyektől, megbotránkoztató, közízlést sértő magatartástól mentes életet él.

A televízió, a rádió és az írott sajtó képviselőinek, valamint külső szervezetnek adott mindennemű felvilágosítás nyilatkozatnak minősül.

Internetes portálokon, közösségi oldalakon nem nyilatkozhatnak az intézmény dolgozói az óvodát érintő kérdésekről. Egyéb témákban minden nyilvános oldalon kötelező a kulturált, etikai normákat szem előtt tartó szóbeli, írásbeli és képi megnyilvánulás, amely az óvoda hitelét nem rontja.

Munkahelyi kapcsolatok etikai normái:

A nevelőtestület, és az óvoda alkalmazottjai kölcsönösen megbecsülik és tisztelik egymást, hatékony munkakapcsolat kialakítására törekednek. Egymásról szülők és gyerekek előtt elmarasztaló véleményt nem nyilvánítanak. A felmerült konfliktusokat kultúráltnak, megértéssel, az okok megszüntetésével próbálják megoldani.

A pedagógus, valamint az óvoda alkalmazottjai semmilyen formában sem élnek vissza kollégáik, a gondjaikra bízott gyerekek, s azok hozzátartozói bizalmával. Munkája szabad szellemi tevékenység, a társadalom által meghatározott célokhoz szabadon választhatja meg a módszereket. A pedagógus toleráns más pedagógiai irányzatokkal szemben, s tiszteletben tartja a sajátjától eltérő eredményes módszereket.

Pedagógus – gyerek kapcsolat etikai normái:

Megfelelő környezet, légkör biztosításával elősegíti, hogy a gyermekek tudják vállalni önmagukat. Megmutathassák tényleges tudásukat, képességeiket maximálisan továbbfejlesszék.

A pedagógus viselkedését, tetteit, szavait a gyermekekért érzett felelősség hatja át.

Gondoskodik arról, hogy a gondjaira bízott gyerekeket semmilyen hátrányos megkülönböztetés ne érje / képesség, vagyon, rang, vallás, bőrszín /. Tiszteletben tartja a gyermekek és azok szüleinek világnézetét

Saját óvodájának gyerekeit magán úton, külön díjazásért nem taníthatja.

A pedagógus – szülő kapcsolat etikai normái:

Az intézményes nevelés – oktatás kiszolgáltatott helyzetbe hozza a gyerekeket és a szülőket, ezzel a helyzettel soha nem élhet vissza! Munkája során partnernek kell tekintenie a gyerekeket és azok szüleit. Nevelési tanácsaival segíti a gyermekek harmonikus személyiségfejlődését.

Eredményes munkát csak a családdal összhangban érhet el, ezért segíti a családokat hasznosítható, pontos információkkal, emberbaráti szeretettel.

Nevelő – oktató munkája nyilvános, nem titkolhatja el sem az eredményeket, sem a kudarokat, hibákat.

Semmiféle előnyszerzésre nem használhatja fel a szülőkkal gyerekeik által létrejött kapcsolatot!

A titoktartás etikai normái:

A pedagógusoknak és a alkalmazottaknak titoktartási kötelezettségük van, mindazon információkra vonatkozóan, amelyek a gyermekekkel és azok hozzátartozóival kapcsolatosak, ezen információk csak a gyermek érdekében tevékenykedő személynek vagy intézménynek adhatók át, megfelelő körültekintés és felelős döntés mellett.

Az óvoda belsőéletével kapcsolatos belső információk szolgálati titkot képeznek.

2.Tárgyi feltételek:

Intézményünk székhelyen 3 csoporttal, tagintézményben 1 csoporttal működik. Óvodánk rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvodánk környezete tükrözi a német nemzetiség kultúráját, az életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

Az óvoda épületei, udvarai, kertjei, berendezései biztonságosak, a gyermekek kényelmét szolgálja, megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

- Lehetővé tesszük a gyermekek mozgás- és játékigényének kielégítését, és körülvesszük harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal.
- A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezük el
- Az óvoda egyidejűleg biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Az óvoda épülete a székhelyen Pilisszentiván község fő utcáján a fenyves erdő lábánál helyezkedik el. 2000 nm-es telken 220nm-es épület, 3 csoportszoba, 3 fürdőszoba, 2 előszoba, 1 konyha, 60 nm-es tornaterem, 200 nm-es tornapálya, úszómedence, pancsoló, kerti étkező, szánkópálya és kerti játszótér áll a gyermekek rendelkezésére.

Az óvoda épülete a tagintézményben 2012. szeptember 1. nyitottuk meg a Heidi Óvoda Tagóvodájaként a Lila Akác Magánóvodát. Jelenleg egy óvodai csoporttal rendelkezünk. Egy bérelt épületben nyitottuk meg családi jellegű óvodánkat. Az óvoda épülete Keszthely központjában, a Fő tér mellett helyezkedik el. Rendelkezünk egy konyhával, étkezővel, két fürdőszobával, egy tágas öltözővel, egy nagy csoportsobával, 1 tornaszobával. A csoportszoba mellett nyílik egy fejlesztő szoba, ahol a gyerekek egyéni fejlesztését, speciális foglalkozásokat szoktuk tartani. A kertünk ideális környezetet biztosít arra, hogy tavasztól őszt végéig a szabadban étkezhessünk. Ezt a szokásunkat a gyermekek is szorgalmazzák.

Az óvodai alapeszközöket kiegészítve a program eredményességét, hatását erősítik a következő speciális eszközök:

- *Egész alakot láttató tükör:* a testséma fejlesztés fontos és hasznos kelléke, sok játéklehetőséget hordoz magában. Segítségével a gyermek képet alakíthat ki önmagáról, testéről, fejlődik „én” tudata.
- *Fejlesztő játékok:* A játékeszközök vásárlásánál fontos az óvodapedagógus tudatos odafigyelése arra, hogy melyik játék milyen részképességet fejleszt használatkor.
- *Mozgást fejlesztő tornaszerek, napi játékos használatra:* A testnevelés-foglalkozásokon felhasznált eszközök közül néhányat célszerű a csoportsobában is felhasználni. Ezzel a gyermekek játékidőben is gyakorolhatják a mozgásfejlesztő feladatokat, illetve újabb játékokat is kitalálhatnak.
- *Hagyományos óvodai játékok, eszközök, berendezési tárgyak:* A meglévő

eszközök tudatosabb használata a program szellemében. Újak vásárlásánál is ezeket a szempontokat érdemes előtérbe helyezni.

- *Szakkönyvek, folyóiratok:* Az újabb pszichológiai, pedagógiai, módszertani kutatások folyamatos figyelemmel kísérése elengedhetetlen a program korszerűsítése érdekében.
- *Sportolásra használt eszközök:* Óvodánkban sok , a sporthoz használt eszköznek kell lennie.

Tárgyi eszközeinket és felszereléseinket folyamatosan bővítjük, korszerűsítjük. Ehhez a költségvetési kereten túl felhasználjuk az óvoda alapítványának bevételeit is, és támogatásokból tartjuk fent magunkat.

3. Az óvodai élet szervezése

Óvodánkban a nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi óvodai nevelési program alapján történhet, és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének, valamint a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatárok – beleértve a számított létszámra vonatkozó előírást is – figyelembevételével.

Tekintettel arra a tényre, hogy vegyes csoportok esetében az életkor adott csoportba sorolási szempont, ezért emellett figyelünk a nemek egészséges arányára, továbbá a szülői igények szakmailag mérlegelt kielégítésére.

3.1. Napirend, hetirend

Az óvodai tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a szülők igényei szerint eleget tudjunk tenni az óvodai neveléssel, a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatainknak. A hetirend nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosított ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő tevékenységek rendszerét.

A napirend, hetirend kialakítása a helyi adottságok, igények, lehetőségek, hagyományok figyelembevételével, a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik, kivéve a sporttevékenységek idejét, melyhez szigorúan ragaszkodunk, mivel a sportpályákat, medencéket béreljük.

Napirend

A program pedagógiai szemléletéből adódóan elsődlegesnek tartjuk a gyermek sportolását, ezért a legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítjuk. Mivel

az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van – az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző dajkával -, ezért a napirend kialakulásánál ezt az időigényt is figyelembe vesszük.

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, elegendő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezhessek. Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelem szükséges. A napirend szerinti tevékenységeket, és a tevékenységek időtartamát a csoportnapló tartalmazza.

A napirend összeállításának elve:

A gyermekek napirendjét stabilitás és rugalmasság jellemezze. Az állandóságot és a stabilitást az azonos időpontban visszatérő tevékenységek biztosítják /étkezés, pihenés, szabad játék, választható tevékenységek/.

Javaslat az óvodai csoportok napirendjére

Időtartam *	Tevékenység
7.30-12.00	<ul style="list-style-type: none">• Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)• Szabad játék, párhuzamosan is tervezett differenciált tevékenység nemzetiségi nyelven is a csoportszobában vagy a szabadban• Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen szervezett mozgás (teremben, tornateremben, vagy a szabadban)• Ismerkedés a természeti világgal, megfigyelések végzése spontán és tervezetten szervezett formában• Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn• Játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességei-hez igazodó műveltségterületek közvetítése• Tevékenységekben megvalósuló tanulás<ul style="list-style-type: none">○ Verselés, mesélés○ Ének, zene, énekes játék, gyermektánc○ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka○ Mozgás○ A külső világ tevékeny megismerése○ Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése
12.00-15.00	<ul style="list-style-type: none">• Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)• Pihenés
15.00-16.00	<ul style="list-style-type: none">• Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)• Szabad játék, párhuzamosan is végezhető tevékenység a szülők érkezéséig

A fenntartó a szülők igényének megfelelően minden évben meghatározza az óvoda nyitvatartását!

Heti rend:

A heti rendben egy vagy két alkalommal a gyermekek életkorától függően az óvodapedagógus ajánl fel különböző mozgásfejlesztő szabályjátékokat, kezdeményezett vagy kötött formában, a résztvevők részképességeinek fejlesztésére törekedve. A keret és az időtartam változó.

A műveltségtartalmat integráló tevékenységet úgy alakítjuk, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség művészeti tevékenységekre. Csoportjaink vegyes összetételű, a nagyoknak kötelezően választható differenciált tevékenységei, a kisebbek számára önként választható lehetőséget jelentenek. Az óvodapedagógus a gyerekek fejlettsége valamint a tevékenység jellegétől függően határoz arról, hol van szükség a közvetlen részvételre, segítő közreműködésre.

A javasolt tevékenységek:

Tervezetten szervezett tevékenységek	Párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos tevékenységek szervezése
<ul style="list-style-type: none">• Mozgás• Mozgásos játék (mindennapos mozgás)	<ul style="list-style-type: none">• Játék• Verselés, mesélés• Ének, zene, énekes játék, gyermektánc• Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka• Mozgás• A külső világ tevékeny megismerése<ul style="list-style-type: none">• Matematikai tartalmú tapasztalatok

Csoportszervezés

Az óvoda teljes nyitva-tartásának idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

4. Óvodai dokumentumok

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, és fejlesztését, fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, valamint az óvodapedagógusok által készített feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti.

Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat,

javaslatokat.

Az SNI gyermekek fejlesztendő területeinek megfelelő stimulációt és kondicionálást, a fejlesztés folyamatosságát, rendszerességét biztosítjuk. Amennyiben a szakértői és rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján a diagnózis BNO kóddal szerepel a fejlesztési tervet a gyógypedagógus készíti el a jogszabályban előírt formanyomtatvány alkalmazásával.

Amennyiben BNO kód besorolás nem szerepel a diagnózisban óvodapedagógus, készíti el az egyéni fejlesztési tervet.

Dokumentumok:

- a) a felvételi előjegyzési napló,
- b) a felvételi és mulasztási napló,
- c) az óvodai csoportnapló,
- d) az óvodai törzskönyv,
- e) egyéni fejlesztési terv,
- f) gyógypedagógiai munkanapló forgalmi napló

Csoportnapló

Pedagógiai programunkhoz alkalmazkodva készítettük el csoportnaplóinkat, amelyre sajátos arculata mellett jellemző a kötelező dokumentumok jelenléte.

Tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait,
- ezen belül megadva a három év alatti, a három, négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves
- gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak, akik a nevelési évben tankötelessé válnak
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,

Nevelési éven belüli időszakonként

- a nevelési feladatokat,
- a szervezési feladatokat,
- a tervezett programokat és azok időpontjait,
- a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat a következő bontásban: vers és mese, ének, zene, énekes játék, rajzolás, mintázás, kézimunka, mozgás, a külső világ megismerése,
- reflexiók,
- a hivatalos látogatásokat, a látogatás célját, időpontját,

- a látogató nevét és beosztását,

Fejlődési napló, mérőlapok

A mindenkorai törvényi előírásoknak megfelelően készítjük el. Helyi Pedagógiai Programunkhoz készítettük el a gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációt, a „*Fejlődési napló*”-t, amelynek tartalma:

- anamnézis
- a gyermek fejlődésének mutatói (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda
- pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus
- fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait, a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Felvételi mulasztási napló

- a gyermek naplóbeli sorszámát, oktatási azonosító számát, nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát, (nem magyar állampolgár esetén a tartózkodás jogcímét, a jogszerű tartózkodást megalapozó okirat számát), lakóhelyének, tartózkodási helyének címét, anyja születéskori nevét, apja vagy törvényes képviselője nevét,
- a felvétel időpontját,
- az igazolt és igazolatlan hiányzások havi és éves összesítését,
- a szülők napközbeni telefonszámát,
- a megjegyzés rovatot tartalmazza: a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében, a megjegyzés rovatban feltüntetjük a szakvéleményt kiállító szakértői bizottság nevét, címét, a szakvélemény kiállításának időpontját és számát, valamint az elvégzett felülvizsgálatok, továbbá a következő kötelező felülvizsgálat időpontját.

A gyermeket akkor kell a felvételi és mulasztási naplóból törölni, ha az óvodai elhelyezése megszűnt.

Gyógypedagógiai dokumentumok

Gyógypedagógusaink által használt dokumentumok: Forgalmi napló, Munkanapló, Egyéni fejlesztési terv, gyógypedagógiai órarend, éves munkaterv, fejlődést nyomon követő mérőlapok, vizsgálatok-Difer, artikuláció, dyslexia szűrések, látás –hallás.

5. Az óvoda kapcsolatai

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi

nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.

Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet.

Óvodánk nevelő munkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel stb.) való együttműködés a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot.

Sajnos gyakoribb a családban végbement funkcionális változások következtében, hogy az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása.

A sajátos nevelési igényű gyermek családjával speciális kapcsolatot igyekszünk kialakítani, mely fontos alapja az együttműködésnek. A családokkal való kommunikáció alapelvei itt fokozatosan kell, hogy érvényesüljenek. Az empátia, az elfogadás, a befogadás fontos eleme a kapcsolatnak. A családokat segítenünk kell azon az úton, melynek különböző fázisain keresztül jut el arra a pontra, hogy gyermekét elfogadja és mindent megtegyen annak érdekében, hogy fejlődjön önmagához képest. Ösztönözzük a sérült gyermek szüleit, hogy a többi szülő közeledését elfogadják, közös programokban ők is részt vegyenek.

Családlátogatás

A családlátogatás célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól.

Beszoktatás

A beszoktatás célja: a gyermekek beilleszkedésének segítése. Különbséget kell tennünk a családból, bölcsődéből, vagy más közösségből érkező gyermekek között. Beszoktatásra azért van szükség, mert minden esetben számára ismeretlen új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családi légkör megtapasztalásával vagy ennek ellenkezőjével.

A beszoktatás formái:

- nevelési év megkezdése utáni ismerkedés
- anyás beszoktatás
- fokozatos beszoktatás

A beszoktatás lehetőségeiről a szülőket a beiratkozáskor tájékoztatni kell, továbbá motiválni arra, hogy gyermekük érdekében éljenek a beszoktatás lehetőségével.

Közös programok, ünnepek

A közös programok, ünnepek célja lehetőséget teremteni a család és óvoda közötti

kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elveik közelítésére. A közös programok nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett kirándulásokat, sportprogramokat, kulturális eseményeket s az ezekre való felkészülést.

A közös programok, ünnepek hagyományai:

- Márton-nap (Martintag)
- Betakarítás ünnepe (Erntendakfest)
- Szüreti felvonulás
- Mikulás (Nikolaustag)
- Karácsony (Weinachten)
- farsang (Faschinfest)
- anyák napja (Muttertag)
- gyermeknap (Kindertag)
- ballagás (Sommerfest)

Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból mind külsőségeiben, mind belső tartalmukban.

Fogadóóra

Óvónő vagy szülő kérésére előre megbeszélte időben, szülőnként. A fogadóórák célja a szülők tájékoztatása a gyermekek egyéni fejlődéséről.

Megtartását célszerűnek tartjuk személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés után lebonyolítani. Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melynek a gyermekkel vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek. A fogadóórát szülő és óvónő egyaránt kezdeményezheti. Fontos, hogy az óvónő mindig felkészülten vegyen részt ezeken a megbeszéléseken (a gyermek munkáival, saját feljegyzéseivel). Javasolt minden évben legalább egyszer leülni minden egyes gyermek szülőjével, ennek különösen középső csoportban van kiemelt jelentősége a következő évi várható beiskolázás miatt.

Szülői értekezlet

A szülői értekezlet célja az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése. Az óvodapedagógus feladata a szülők tájékoztatásán kívül véleményük meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele. A szülői értekezlet ideje a tanév elején a működési tervben előre ki van hirdetve.

Szülői jogok és kötelességek

Óvodánkban biztosítjuk a **szülői jogok** érvényesülését.

- A nevelési intézményt szabadon megválaszthatja (tájékoztatjuk sajátos arculatunkról a beiratkozni kívánó szülőket).
- Ismertetjük az óvoda Pedagógiai programját és a házirendet.
- A sajátos nevelési igényű gyermek lakóhelyén, elhelyezés hiányában a jegyző segítségét kérje a gyermek óvodai neveléséhez.
- A német nemzetiségi nevelési feltételeiről tájékoztatjuk.
- Gyermek fejlődéséről, rendszeresen fél évente részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez, tanácsokat, segítséget kap.
- Tájékoztatjuk, hogy a gyermeke neveléséhez igénybe vegye a pedagógiai szakszolgálat intézményét.

Óvodai felvétel

Az óvodás korú, ép gyermekek óvodai felvétele a hagyományos módon történik, azzal a különbséggel, hogy a szülőket tájékoztatjuk az integráció lényegéről.

A német nemzetiségi családok befogadása, gyerekük nevelésében való segítségnyújtás.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatosan keresik fel intézményünket, mivel szakértői bizottsági vizsgálatra van szükség a felvételhez.

A szakértői bizottság véleményében az intézmény kijelölt óvodaként kell, hogy szerepeljen, mert ebben az esetben tudjuk biztosítani a fejlesztő foglalkozások heti óraszámát, melyet a sérülési típusnak megfelelő szakkal rendelkező gyógypedagógus lát el.

A beiratkozás a jó kapcsolat alapjainak lerakása. Ekkor az óvodavezető, vagy a helyettese bemutatja az intézményt, az óvodapedagógusokat a német nemzetiségi nevelést és az integrációs programot. Lehetőséget biztosítunk a család számára a csoport életébe való bepillantásra. Leendő kiscsoportosaink meghívót kapnak a nyílt napunkra.

Szülőkkal való kapcsolat: a beszoktatás előtt a gyerekeket otthoni családi környezetben látogatjuk meg. Lényeges megismerni az otthoni életritmust, a család szokásait, elvárásait gyermekükkel szemben. A beszélgetés során a sajátos nevelési igényű gyermekekről kiderül, hogy mikor vették észre, hogy gyermekükkel valami gond van, milyen kezelésben részesült, kihez fordultak segítségért. Az anamnézis felvétele ilyenkor történik.

A gyermekek, különösen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek beszoktatása a csoportokban nagyon lassan és fokozatosan történik. A szülők bejöhetnek, megismerhetik az óvodai élet sajátosságait és az óvodapedagógussal együtt szoktatják be a gyermeket.

Több esetben egészséges gyermeknek a szülője azért választotta óvodánkat, mert azonosulni tudnak pozitív szemléletünkkel és így látják biztosítva gyermekük empatikus képességének kialakulását.

Kapcsolattartás egyéb intézményekkel

Óvodánk nevelő munkáját kiegészíti a kisebbségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.

Az óvoda **kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel**, amelyek

- az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények, családi napközik),
- az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények),
- és az óvodai élet után (iskolák)

meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Közvetlen partnereink: a gyermekek, a pedagógusok, a pedagógiai munkát segítők, a szülők, a fenntartó.

Közvetett partnereink: Oktatási Hivatal, Kormányhivatal, Családvédelmi és Gyermekjóléti szolgálat, Gyermekotthon, Gyámhatóság, szponzorok és támogatók (alapítvány), Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet, a Nevelési Tanácsadó, az Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottságok, Korai Fejlesztő Központ, óvoda gyermekorvosa, védőnői hálózat, a település általános iskolái, Civil szervezetek.

Település általános iskolái: bemutató foglalkozások szervezése, iskolalátogatások, szülői értekezletek a nagycsoportos gyerekek szülei részére.

A fejlesztés iránya: foglalkozásokra, gyógypedagógiai fejlesztésekre meghívjuk a tanítókat, és a speciális iskolák érdeklődő pedagógusait is.

Korai fejlesztő központ: szakmai konzultációk rendszeresen és szükség szerint, a gyerekek beilleszkedésének folyamatos közös nyomon követése, esetmegbeszélések.

Országos Rehabilitációs és Szakértői Bizottságok: szakmai konzultációk rendszeresen és szükség szerint, gyerekek beilleszkedésének folyamatos közös nyomon követése, esetmegbeszélések.

Szakmai Szolgáltatók: folyamatos a kapcsolattartás. Iskolaérettségi vizsgálatok elkészítése, szakvélemény készítése. Feladatköre kibővült: beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esetében, ha a fejlesztő foglalkoztatást óvodánk biztosítja, ezért a Nevelési tanácsadó figyelemmel kíséri, ellenőrzi, hogy a szakvéleményben javasolt fejlesztést kapja-e a gyermek, kapcsolattartás

pszichológussal.

EGYMI: folyamatos szakmai kapcsolatot tartunk

Egészségügyi hálózat: védőnő, fogorvos, családgondozó és Népegészségügyi Intézet.

A fejlesztés iránya: óvodai programunk bemutatása, megismertetése ezeknek az intézményeknek a munkatársait meghívjuk bemutató foglalkozásokra, szakmai fórumokra, szülőkkel való beszélgetésekre. Szakmai konzultációs lehetőségeket is biztosítunk.

Kulturális intézmények: rendszeres színház könyvtár és kiállítás látogatók vagyunk.

Fenntartó: helyi óvodai program jóváhagyása, gazdálkodással kapcsolatos teendők egyeztetése, költségvetési tervezet jóváhagyása, fejlesztések, felújítások, karbantartások megbeszélése, pályázatok, vezetői választások meghirdetése, SZMSZ jóváhagyása, vállalkozási tevékenységek engedélyezése, az alapítvány működésének engedélyezése, alapító okirat módosítása.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett **nemzetiségi önkormányzatokkal**, szervezetekkel.

Megfelelő tárgyi és emberi segítségnyújtással, befogadó nevelésünkkel a sérült emberek is képesek az épek világában alkotó módon, tartalmas örömteli életet élni. Ők is hordoznak magukban lelki, szellemi értékeket, amit képesek átadni a külvilágnak. Úgy gondoljuk, hogy az óvodai integráció segítségével megalapozzuk a másság elfogadását, biztosítjuk az egyenlő hozzáférést és az empátikus készség fejlesztését a felnőttnél korra. Ehhez a munkához széleskörű kapcsolatrendszerrel igyekeztünk kiépíteni. Szeretnénk a további munkában ezeket a kapcsolatokat erősíteni.

6. Ünnepek, hagyományok:

Célunk: A hagyományaink, ünnepek ápolása, jeles napok feldolgozása közös élményeken alapuló tevékenységekben. Ünnepeink megalozza a hazaszeretetet és a szülőföldhöz való kötődést. A szocializáció, társadalmi elvárások tudatosítása, a különbözőség elfogadása és tisztelete.

A gyermekek név-, illetve születésnapját a csoport saját hagyományai szerint ünnepli. Az óvodai nevelés kiterjed a magyar és német hagyományok, szokások továbbörökítésére és a nemzetiségi identitás megalapozására és fejlesztésére.

Óvodánk hagyományos ünnepei és rendezvényei

- **A Magyar Népmese napja -szept. 30.**

- **Mihály-nap:** Szeptember utolsó szombatján, a Mihály naphoz kapcsolódó kirakodó vásár, játékos forgatag, családi nap.
- **Október 23.** Csoport megemlékezése.
- **Egészségnap-nov. első hetében**
- **Mikulás:** December 6-án érkezik óvodánkba. A gyermekek közösen mondanak verset, énekelnek dalokat.
- **Advent:** Az Óvodában a Karácsonyra való *készülődés*, az ünnepvárás izgalmát, a titkos ajándék készítés örömét jelenti, és jól lőkészíti az igazi családi ünnepet.
- **Karácsony:** Megünneplése csak jelzés értékű, hiszen az igazi ünnep a családé!
Karácsonykor az óvodapedagógusok által előadott pásztorjáték énekes – verses műsorával köszöntjük az ünnepet.
- **Farsangi mulatság:** Óvodi jelmezbál. Táncos mulatozással
- **Március 15.:** A csoport az ünnepet megelőző utolsó munkanapon óvodai tevékenység keretében, játékos formában emlékeznek meg az ünnepről.
- **Húsvét:** Népi hagyományok hatják át, a hímestojás-készítés, a locsolkodás, a csinos ruha, a kölni, a locsolóvers, a házi sütemények ünnepe.
- **Apák napja:** Apák napi műsorral köszöntik az édesapákat.
- **Anyák napja:** Május első vasárnapja előtti héten szervezett, rövid Anyák napi műsorral köszöntik az édesanyákat.
- **Óvodai búcsúünnepség:** A nevelési év során tanult versek, dalok, játékok örömteli előadását jelenti.
- **Gyermeknap:** Megrendezése együtt szerepel a „Kihívás napjával”, amikor mindenki együtt sportol az óvoda udvarán. A csoportok óvodapedagógusai egyénileg ajándékozzák meg e nap alkalmával a csoportjukba járó gyermekeket.

Jeles napok az óvodában:

• Állatok világnapja	október 04.
• Földünkért világnap	október 21.
• Vizes élőhelyek világnapja	február 02.
• Nemzetközi energiatakarékosági világnap	március 06.
• Víz világnapja	március 22.
• Föld napja	április 22.
• Csillagászat napja	április 28.
• Madarak és fák napja	május 10.
• Környezetvédelmi világnap	június 05.

VI. Az óvodai élettevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Óvodánk a tevékenységi formákat az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint alakítja ki, a tartalmakhoz felhasználja a német nemzetség nyelvi, irodalmi,

zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodaként mindkét nyelv (a magyar nyelv és a német nemzetiségi nyelv) fejlesztését szolgálja a pedagógiai programunk. Az óvodai élettevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül. A két nyelv használatának arányát a nevelési programban az óvodai élet kezdetén a gyermekcsoport nyelvismerete határozza meg. A hangsúly a német nemzetiségi nyelv fejlesztésére helyeződik.

1.A játék

A játék fejlődése a fejlődés egészének tükré. A játék által közelíthetővé válik a fejlődés szenzomotoros, művelet előtti, műveleti szakaszainak minden lépése. A szakaszok ismeretén túl a játék teszi megfigyelhetővé azokat a minőségi ugrásokat, amelyek ugyan nem a szakaszok határai, hanem inkább egy bizonyos fejlődési folyamatosság lassú átmintázódásának elemei. A mozgás, a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszéd folyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind játékba ágyazódik.

A játék mind a szocializációt, mind az értelmi fejlődést egyaránt tükrözi. Az egyszerű gyakorló, majd utánzó játékoktól vezet a szimbolikus játékokon keresztül a szabályjátékok világába, de ez az út csak elvi hierarchia, a gyakorlójáték soha nem hal el, a szimbolikus játékok nagy időszakában már megtalálhatók az egyszerűbb játékszabályok. Az egyidejűségben rejlik a játék színességének titka, lehet valami nagymozgásos, tűnhetne gyakorlónak, de ugyanakkor szimbolikus és szabály által vezérelt is egyszerre.

Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása:

- *Gyakorlójáték:* fejlődik nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége.
- *Szimbolikus szerepjáték:* alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarati tulajdonságai, kognitív képességei
- *Konstruáló játék:* alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak- és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája
- *Szabályjáték:* fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs készsége

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális, társas fejlődéstől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világkép és a tudat kialakulásától.

Az én tudat, a kompetencia, az autonómia kialakulása a másik nézőpontjának megértése, előre történő figyelembevétel, szociális hatékonyság (modellnyújtás, modellkövetés) a szociabilitás fejlődése formálják a gyermeki tudat szociokognitív, azaz értelmi és szociális összerendezettségét, önszabályozó, alkalmazkodó

funkcióit.

A mi szemléletünkben az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermekek esetében tehetséggondozást, az egyéni szintek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés fejlődésének lehetőségét támogatjuk, ehhez adunk érzelmi biztonságot, ingergazdag környezetet, és biztosítjuk a szabad játék és korai tanulás minden feltételét.

Az egyenlőtlen fejlődés, a mozgás, a percepció, a gondolkodás, a viselkedés részfunkciózavara, szindrómaegyütteseinek fennállásakor a plasztikus, fejlődőképes idegrendszer öngyógyító tendenciái erősítését támogatjuk. A feltételek kialakításával, a tevékenységek szervezésével, de elsősorban a gyermek saját aktív tevékenységén keresztül segítjük a fejlődést. Fejlődési hátrányaik megszüntetése a mi feladatunk, annál is inkább, mert a percepció és a gondolkodás összerendeződésének szenzitív időszaka az óvodáskorra tevődik, ennek kompenzációja, korrekciója kisiskolás korban már a megkésettség vagy az akadályozottság feloldásával való küzdelem.

A gyermek a játékában vérmérsékletének, aktuális idegéletteni, érzelmi állapotának megfelelően választ tevékenységi formát, közeledik a játékok végtelen tárházának valamelyik, számára kedves eleméhez. A gyermek idegrendszere pontosan szabályozza, hogy miből mit, mennyit, újat – e vagy a biztonságot nyújtó ismeretet preferálja az adott pillanatban.

Programunk a játékot tekinti a tanulás elsődleges keretének. Ezért napirendünkben a folyamatosságot, rugalmasságot szem előtt tartva a párhuzamosan végezhető tevékenységekre helyezük a hangsúlyt, melynek jelentőségét a játékokra fordított viszonylag hosszú, egybefüggő idő adja.

A játék lehet a gyermek szabad játéka, és lehet az óvónő által kezdeményezett játék. Eltérés az óvónő szerepében található:

1.1. Szabad játék

Amikor az óvónő biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a

- játéktevékenység kiválasztásában,
- játékeszközök megválasztásában,
- társak megválasztásában,
- gyermeki játékelgondolás megvalósulásában,
- játszóhely megválasztásában és kialakításában.

A szabad játék folyamatosságának érdekében az óvónő hagyjon elengedő időt a játék befejezésére, az elmélyült játékot ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával, és adjon lehetőséget a játék későbbi folytatására.

1.2. Kezdeményezett játék

Amikor az óvónő pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. Ennek a külső készítésnek akkor van helye, ha a gyermek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését, és

találkoznak igényeivel.

- A gyermeknek itt is lehetősége van a játéktevékenység megválasztására, ezért tartsuk tiszteletben választását – jogában áll nem élni a felkínált játéklehetőséggel!
- Alkotói pedagógiai légkörben biztosítsuk az önállóságot és önmegvalósítást számára.
- A játék célja a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát.

A játéktevékenység célja- óvónői szemmel:

- A tevékenységen keresztül a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, kompetenciájának fejlesztése.
- Érzelmi, akarat tulajdonságainak alakítása.
- Szociális, társas viselkedésének, magatartásának formálása.

A játék támogatásából adódó óvónői feladatok

Feltételek biztosítása:

- Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, és folyamatos fenntartása.
- Inger gazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó környezet kialakítása.
- A játékok gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése. Ez legyen áttekinthető, a játékfajták lineáris fejlődési sora – függetlenül a korcsoporttól – legyen megtalálható, az alapjáték és tartozékai kerüljenek egy helyre, ügyeljen a játékok optimális mennyiségére és a játékok cseréjére.
- A barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek sokszínű, szabadon választhatóságra lehetőséget adó elhelyezése.
- Különböző tapasztalatszerzésre szolgáló egyéb anyagok biztonságos elhelyezése, például homok-asztal, víz-asztal, a játékkal kapcsolatos szabály alakítása.
- A játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek játékigényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék.
- A csoportszobában is használható mozgásos játék biztosítása (pl. Henger bújáshoz, füles labda).
- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, mely élményforrás lehet a gyermek számára.
- A gyermekek ismeretében élményként előhívó tárgyokról való gondoskodás.
- A szülők szemléletformálása: ötletadás játékvásárláshoz.

A játék támogatása:

- A gyermek játékválasztásának tiszteletben tartása.
- Reflektív személetű jelenlét a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon

követése – differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósulása.

- A gyermeki fejlődés folyamatosságának, illetve megtorpanásának észrevétele.
- Az egyes gyermekek és játszócsoportok játékának támogatása (nem az életkornak megfelelő játék támogatása!).
- Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel való együttjátás során.
- A gyermek aktuális fejlődési szintjéhez igazított képesség-struktúrák adekvát támogatása.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- Modellértékű viselkedés, kongruens kommunikáció, úgy beszél és cselekszik, ahogy a gyermekektől is elvárja.
- A gyermekek kérdéseire való odafigyelés, egyéni fejlettségükhöz igazodó válaszadás.
- Csak szükség esetén történő beavatkozás, a játéktevékenység zavarása nélkül.
- Ha a szituáció úgy kívánja, a gyermekek igénylik, maga is játszótársként vesz részt a játékban.
- A játék fenntarthatósága érdekét szolgáló szabályrendszer a gyermekekkel együtt történő kialakítása.
- Az egészséges versenyszellem megalapozása.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

Játékra nevelés a sajátos nevelési igényű gyerekeknél: ugyanaz, mint az épeknél, játékhasználatot megtanító, a fantáziát, az elemi kreativitást fejlesztő foglalkozás.

- Enyhén értelmi sérülteknél: u. a. mint az épeknél.
- Játék a mozgáskorlátozottaknál: u. a. mint az épeknél, kiegészítve
- A gyakorló játéknál a beszédbeli problémák hatására akadályozottá válik a hangok, szavak ismételtetése. A mozgás és ritmusvisszaadás is sérült, mely később kommunikációs problémákhoz vezethet. A játékszereket, eszközöket, az esetleges fogásbeli illetve manipulációs nehézségek miatt nem tudja megismerni, a velük való játék akadályokba ütközik.
- Szimbolikus - szerepjátéknál a problémát az okozza, hogy kevesebb tapasztalata van a világról, az emberekről, a jelenségekről a mozgás akadályozottsága végett. Ezért sivárabb, vagy sokszor meg sem jelenik a szerepjáték. Akadályt jelenthet a kommunikációs zavar is.
- Szabályjátékoknál: az oly sokszor végzett mozgásos szabályjátékokban a mozgáskorlátozott gyermekek csak segítséggel vagy módosítva tudnak részt venni.
- Az épek vigyáznak sérült társaikra, és a sérülés mértékétől függően a mozgáskorlátozott gyermekek is igyekezzenek alkalmazkodni társaikhoz.
- A mozgáskorlátozott gyermekek számára nagyobb hely kell, hogy megfelelően

tudjanak mozogni.

- Fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, figyelmét a játéktevékenységre tudja összpontosítani.
- Ezeknek lehet idegrendszeri sérülés az oka, de akkor is megjelennek, ha nem tudják normális mozgásigényüket kielégíteni, vagy ha unatkoznak.
- Ezeket úgy tudjuk korigálni, ha megnöveljük az együttjátszás, együttmozgás idejét és ez által sok új érdekes tapasztalathoz segítjük.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére. Sikerkritériumok

- Örömmel, önfeledten játszik.
- Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- Építmény lemásolására képes.
- Képes élményei eljátszására.
- Szívesen vállal szerepet.
- Betartja a társas viselkedés elemi szabályait.
- Szabályjáték során betartja a szabályokat.
- Másokat is figyelmeztet a szabályok betartására.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.
- Játékában elmélyült, kitartó.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.

2.Mozgás

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is. Az úszásnak, tenisznek, korcsolyának, karaténak, a tornának, játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek a teremben és a szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A sport számunkra a mindennapi élet része. Az úszás és torna minden csoportnak, minden nap van, a többi sport nagycsoportba lép be.

A mozgásfejlesztés célja:

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgásigényük kielégítése.
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel megalapozása.
- A mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs).
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

A mozgásfejlesztés területei:

- Szabad játékban a gyermekek spontán, természetes mozgása közben.
- Mindennapi mozgás.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban:

Célja:

- hogy megőrizzük, ha szükséges, felkeltsük a mozgáskedvet, és tudatosan építsünk rá,
- hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet,
- bátran, örömmel mozogjanak a csoportszobában, a medencében és a sportpályákon.

Életkori jellegzetességek

A (2,5) 3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Ezért leginkább a csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk a csoportszobában is. Ezek az eszközök lehetnek a „Mászóház” csúszdával, létrával ellátva, textil alagút, WESCO szivacselemek, ROTIKOM egy-egy elemének kombinációja, de akár tornaszőnyegek és a csoportszoba asztalai is felhasználhatók erre a célra. Ebben az életkorban a gyermekek gyakran kezdeményeznek csúszó-mászó-bújó játékokat. Gondoljunk csak a kicsik által kedvelt, asztal alatt bujkáló állatokat utánzó játéokra.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célbadobó játékok, a kugli, az ugróiskola, ugrókötelezés, valamint a manipulációs barkácsoló tevékenységek is.

Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább a belső fülben lévő vesztibuláris központ spontán ingerlésével történik, hintázó, ringató, pörgő mozgások közben. Erre a célra nagyon jól használhatók az Ayres-terápia eszközei, különböző hinták, a Body Roll, a nagy fizioterápiás labda, a füles labda, az ugróasztal, a lépegető, az elefánttalp, a billenő forgókorong.

5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni.

A játékban nagyon sok lehetősége nyílik ennek a spontán fejlesztésére, például ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, apró gyöngy fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás.

Az udvari játék, mozgás serkentése minden fejlettségi szinthez gondoskodunk eszközökről és lehetőségekről, így minden kisgyermek saját szabad választása alapján tevékenykedhet. Mászásra, bújásra készíti a gyermekeket például a „hernyócska”, járásra az emelt felületű farönksor, egyensúlyozásra a láncos léptetőhíd, hintázásra a rugós játékok és mérleghinták. Tapasztalataink szerint szívesen próbálkoznak rollerezéssel, biciklizéssel, ehhez rollereket, 2 és 3 kerekű biciklit biztosítunk. A balesetek elkerülése érdekében a gyermekekkel közösen

kialakítjuk a biciklizéshez kapcsolódó szabályokat.

A bátorság, ügyesség, erőnlét kipróbálását teszi lehetővé a többfunkciós mászóvár. A labdajátékok sokaságát választják, például kosárra dobás, foci, kidobós, tollas, tenisz. Ezekon kívül az óvónők kreativitása szab csak határt a sokféle egyedi játéknak, eszköznek.

Mozgásfejlesztés a szervezett foglalkozásokon és a mindennapi mozgásban

Célja:

- a tervezett, szervezett, irányított testnevelési játékokkal a mozgáskultúra fejlesztése,
- koordinált mozgás alakítása,
- téri tájékozódás, oldaliság kialakítása.

A mozgás anyaga az atlétikai, torna, játékjellegű főgyakorlatokból tevődik össze. Óvodánkban a szervezett mozgást úgy alakítjuk ki, hogy legyenek benne az úszást segítő gyakorló elemek is.

A játékot, a játékoságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a mozgásfejlesztésben. A játék egy tevékenységen belül sokszor megjelenik, a feladattól függően hol, mint eszköz, hol, mint cél. A szervezett mozgás során alkalmat teremtünk speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások megelőzésére is (lábboltozat-erősítés, gerinctorna).

A tevékenységek megtervezésénél fontos, hogy a fejlesztő feladatok természetesen illeszkedjenek a mozgás anyagához. Tudjuk, hogy a gyermekeknek sok mindent meg lehet tanítani, de fejlődésüket csak akkor segítjük, ha a megfelelő időben a megfelelő tevékenységeket végeztetjük velük.

A (2,5) 3-4 évesek testnevelési anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése kiemelt feladat. Például különböző járások, futások, csúszások, mászások talajon, szereket, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével. Az egészséges személyiség fejlődéséhez hozzátartozik, hogy a gyermeknek önmagáról egyre pontosabb információi legyenek. A szervezett mozgáson, a legtermészetesebb módon ismerkedhet meg testrészeivel és azok funkcióival.

Jól alkalmazhatóak a testsémafejlesztő programból a következők:

- a testrészek ismeretét célzó gyakorlatok
- a tárgyhöz viszonyított testhelyzetek gyakorlása
- test személyi zónájának alakítása

Ebben az életkorban külön nem tervezzük az észlelés fejlesztését, hiszen a nagymozgások végrehajtása közben spontán fejlődik.

4-5 éves korban a mozgásfejlesztésből már nagyobb szerepet kap a tér mozgások megismerése. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot tervezünk, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat és különböző formákat mozognak be. Például

futás, jelre sorakozás az óvodapedagógus előtt (az óvodapedagógus helyzetét mindig változtatja) szökdelés padok körül, fák között hullámvonalban. Elhelyezkedés különböző szereken, formákban.

A mozgásfejlesztésnél ezen kívül előtérbe kerül:

- az egyensúlyérzék fejlesztése, például különböző mozgások végzése emelet felületen, forgások, fordulatok, testhelyzetváltozások, futás közbeni megállások,
- szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, például babzsák feldobása, elkapása, célba dobás, egyensúlyozó járás létra fokok között, célba ugrás.

A testsémafejlesztő programból kiemelt helyet kap az oldaliság gyakorlása. A kicsiknél még csak az „egyik-másik” megkülönböztetést használjuk. Itt már a „jobb-bal” kifejezéseket is, de a csuklójukon lévő jelhez igazodva. Például „Emeljétek fel a szalagos jobb kezeteiket!”. A csukló megjelölése a kezességtől független. A pontos eligazodás miatt azonban fontos, hogy mindig ugyanarra az oldalra kerüljön a szalag. Az észlelés fejlesztése is megjelenik a 4-5 éveseknél, de még mindig nem kiemelt feladatként.

Az 5-6-7 éveseknél azonban az észlelés fejlesztése lesz a legcélzottabb. Ebben az életkorban az alaklítás, formaállandóság fejlesztésére tervezhetünk sok gyakorlatot. Ezek közül az egyes gyakorlatok csukott szemmel is elvégezhetőek. Például labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel, csukott szemmel is. Körforma kialakítása szalaglengetéssel, karkörzéssel test előtt, test mellett, csukott szemmel is. Új feladatként jelentkezik a finommotorika fejlesztése. Ez nagyon lényeges fejlesztési terület, mivel a finommotoros koordináció az írás megtanulásának alapvető feltétele. Testnevelési foglalkozásokon ezt természetes módon a szerek különböző forgásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal lehet fejleszteni. Nagyon jól használhatók erre a célra a különböző méretű labdák, botok, szalagok.

A foglalkozáson lehetőség nyílik a keresztcsatornák fejlesztésére is. A bemutatott gyakorlatokat látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését, és elvégzik a látott, hallott feladatokat.

Programunkban az óvodai testnevelés szerves része a mindennapi frissítő torna is. Ezt minden korcsoportban naponta legalább egyszer, 10-20 perces időtartamban szervezzük meg. E tevékenység napirendbe illesztését minden óvónő maga dönti el. Jó gyakorlatnak bizonyult a délelőtti játék utáni időszak, mielőtt a gyermekek kimennek levegőzni. Ha lehetőség van rá, megfelelő időben, ruházatban ezt is a szabadban, jó levegőn tartjuk.

Célja:

- A gyermekek szívesen és örömmel vegyenek részt benne.
- Igénnyé, majd szokássá válják a mindennapi mozgás.
- Maguk is kezdeményezzenek mozgásos játékokat.

A mozgásfejlesztésből adódó óvónői feladatok:

- A mozgás beépítése természetes módon a gyermekek tevékenységébe.
- Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása.
- A gyermekek mozgáskedvének megőrzése, illetve szükség esetén felkeltése.
- A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése.
- A baleset elkerülésének érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekekkel közösen, majd fokozott betartatása.
- Mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron.
- Lehetőség szerint az előtér kihasználása, szabályok kialakításával és figyelemmel kísérésével.
- A gyermekek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása, folyamatos cseréje.
- A testnevelés-foglalkozások anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát.
- A játék, játékoság elsődlegességének tiszteletben tartása a foglalkozásokon.
- Oldaliságot jelző csuklópánt használata.
- A testnevelés-foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása.
- Tiszta, jó levegő biztosítása a tornateremben.
- Az atlétikai gyakorlatok (futások, ugrások, dobások) lehetőség szerint az udvarra történő szervezése. (arra az évszakra tervezi be, amikor már jó idő van!).
- Tevékenységek irányításánál és értékelésénél differenciál, figyelembe veszi az egyéni fejlődési jellemzőket.
- Szükség esetén a dajka segítségének igénybe vétele (baleset elkerülése!).
- Az adott testnevelés-foglalkozás mozgásos anyagához a prevenció program fejlesztési feladatának hozzáigazítása.
- Odafigyelés a gyermekek optimális terhelésére.
- A testnevelés-foglalkozások szervezése elegendő időt hagy a gyakorlásra, illetve megadja a lehetőséget a tevékenységből való kilépésre.
- A testnevelés-foglalkozások szervezése biztosítja a folyamatos mozgás lehetőségét, kiküszöböli a várakozási időt.
- A testnevelés-foglalkozások eszközeként, az anyagtól függően, kéziszer használata.
- A napi tevékenységek részeként a mindennapos, 10-20 perces frissítő mozgás tervezése során elsődlegességet biztosít a mozgásos játékoknak.
- Kiemelt prevenció feladatok megvalósítása: nagymozgásfejlesztés, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testsémafejlesztés, térpercepció-fejlesztés, finommotorika-fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése.

Sérült gyermekek mozgásfejlesztése

A nehezebben járó gyerekekkel gyakran sétálunk az udvaron, segítségünkkel használják a különböző mozgásfejlesztő játékokat.

Lehetőséget és elég teret adunk, hogy csússzanak, másszanak, guruljanak és a nekik tetsző módon, állandóan mozoghassanak.

Minden mozgásos játékba bevonjuk őket, szerepeltetjük, főképpen az olyan játékokba, melyeket jól tudnak végezni. Állapotuktól függően készítjük őket az ép gyerekek mozgásainak utánzásaira. Az egészséges gyerekeket úgy neveljük, hogy közös mozgásos játékokba vonják be akadályoztatott társaikat is és segítsenek.

A mozgás kielégítésének közös lehetőségei:

- A különböző testnevelési játékok, sportolási lehetőségek szervezése a szabadon választott mozgástevékenység
- Séták kirándulások
- Sportversenyek, játékos mozgásos vetélkedők

A mozgásigény kielégítésének feltételei: Óvodánkban a gyerekek az óvoda egész területét birtokolják mozgásigényük kielégítése céljából. Saját tornatermünkben speciális mozgásfejlesztő eszközök találhatóak, melyeket ép és sérült gyermekek jól tudnak használni. A gyermek mozgástevékenysége egyben veszélyeket is rejt magában. Ezért az óvoda helységeit, udvarát, eszközeit állandó jelleggel felügyeljük, karbantartjuk. A különböző mozgásformák elsajátítását, annak szabályait a gyerekekben tudatosítjuk, hogy egyre biztonságosabban éljenek saját képességeikkel, ismerjék fel korlátaikat, ha szükséges kérjenek segítséget.

A gyengébben látókat verbálisan irányítjuk, a hallássérülteknél figyelünk a gyermek elhelyezkedésére, hiszen az egyszerű vezényszavakat így tudják szánkról jól leolvasni. Naponta többször ellenőrizzük a hallókészülék működését az illesztéket és az elemek cseréjét.

A foglalkozások tervezésekor különös gondot fordítunk a gyermek biológiai állapotára és az esetleges társuló fogyatékoságára. Minden gyerek számára kiemelt a térbeli tájékozódás, a nagymozgások és a mozgáskoordináció fejlesztése (szem-kéz-láb koordináció fejlesztése). A sérült gyerekek speciális mozgásfejlesztésben részesülnek a szomatopedagógus vagy szurdopedagógus irányításával. A kiemelt feladatokat folyamatosan dokumentáljuk az erre a célra készített fejlesztő füzetekben, melyben az egyénileg meghatározott fejlesztés menetét tüntetjük fel.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére. Sikerkritériumok

- Igényli a mindennapos mozgást.
- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni.
- Magabiztosan (csuklószalag nélkül is) alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket.
- Ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- Fejlett az egyensúlyérzéke.

- Tud rollerezni vagy biciklizni.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidezésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.
- Ismer legalább egy labdajátékot (foci, kidobós).
- Ismeri legalább 2-3 kéziszerszert használatát (labda, ugróköté, karika).
- Érdeklődik több sportág iránt.
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, torleráns, együttműködő, segítőkész.
- Ismeri a csapatjáték szabályait.
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.
- Felkészült a versenysportra.

3.Kultúraátadás

Kultúraátadás, mely a gyermek természetes megnyilvánulásaira építve tudatosan átörökíti, közvetíti az örök emberi értékeket. Komplexitását elsődlegesen a környezet megismerésén keresztül biztosítjuk. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat, hiszen a környezet a fejlődés forrása. Ezekre a tapasztalatokra építve, ezeket új élményekkel, ismeretekkel gyarapítva juttatja el a gyermeket egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve magasabb szintre. A családdal való együttnevelés során az óvodapedagógus figyelembe veszi, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek óvodai környezetbe a gyerekek. Tekintettel van a családban kialakult kulturális, világnézeti, etnikai hagyományokra, figyelemmel kíséri és elősegíti ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.

3.1.Verselés, mesélés

A mese, vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetíti a gyermekeknek. A közösen átélt örömök és élmények elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermeket egymással és anyanyelvükkel. A mese – és versmondás lényeges elemeit – testbeszéd, tekintettartás, verbális emlékezet – az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a bábozás-dramatizálás, melyen keresztül tükröződnek a gyermekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, ezáltal fejlődik személyisége. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket saját maguk is elkészíthetik barkácsolás keretében, ezzel a játék örömét az önálló alkotás élményével fokozva.

Tapasztalataink szerint a családokban túlburjánzott a személytelen televízió, videó, DVD, számítógép játékot és mesélést helyettesítő szerepe. A médiumok által közvetített műsorok válogatás nélkül kerülnek a gyermekek elé, ezzel fokozva

feszültségüket, félelmüket, agresszivitásukat, és sok esetben helytelen mintát adnak. Ezért rendkívül fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását a semmivel sem helyettesíthető bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés iránt. Ehhez folyamatosan ajánlunk népi, klasszikus és kortás irodalmi műveket, melyből magunk is szívesen válogatunk.

Célunk: A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.

- A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A magyar kultúra értékeinek átörökítése.
- Interkulturális nevelés.
- A szülők nevelési szemléletének formálása.

Javasolt tartalom:

(2,5) 3-4 évesek	mondókák, mondókamesék, formulamesék, állatmesék, történetek, rövidke versek; ismerkedés a képes-mesés könyvekkel
4-5 évesek	mondóka, hangutánzó mese, párbeszédese mese, láncmese, egyszerűbb szerkezetű tündérmese, történetek, versek
5-6-7 (8) évesek	kiszámolók, felelgetők, versek, állatmesék, tréfás mesék, tündérmesék

A napi tevékenység során az óvónő többször is mondhat – a helyzethez illő – mondókát, rövid verset, mesét, kitalált történetet. A főleg (2,5) 3-4 éves korban nagy jelentőségű testi kapcsolat iránti gyermeki igény kielégítésén túl a simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók... ritmusa, lüktetése, egyszerű szövege nyugtatóan hat a gyermekekre. Az óvodapedagógus közvetítsen a gyermekeknek a természeti környezetet megjelenítő irodalmi alkotásokat (mese, vers, elbeszélés). Teremtse az alkalmat arra, hogy a gyermekek eljátsszák, elmondják, elbábozzák kedvelt meséiket, de adjon lehetőséget az általuk kitalált történetek elmondására is, vagy a már ismertek másfajta cselekményszövésére, befejezésére is.

Óvodánkban a német kisebbség életmódját, kultúráját (mese, vers, ének, sajátos szín és formavilága) szokásait, hagyományait, tárgyi emlékeit tudatosan építjük foglalkozásaink keretébe. Fontos feladat a kultúrkinccs továbbörökítése.

A bábjátékban a gyermek világa, mese és a játék kel életre, konkrét képszerű gondolkodáshoz közelálló, népszerű megfogalmazásban. Mozgásos cselekményes jellegzetessége, áttekinthető színes formavilága az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak megfelelő.

A bábjáték sokoldalú nevelő hatása összetett voltából ered. Bábjátéknál a mozgás és szó egybekapcsolódásából alakul a játék, ez a két tevékenység fejlesztő hatással

van a gyerekek kézmozgásának összerendezésére és a beszédképesség fejlesztésére.

A bábú élőként hat, fejleszti a gyermek érzelmi, akarati életét és fantázia világát. Befolyásolja a gyermek közösségbe illeszkedését, a megismerési folyamatait fejleszti.

Felhasználjuk az enyhén értelmi fogyatékosok mozgás, játéktevékenység, beszéd, mese iránti érdeklődés és fantázia fejlesztésére.

Oldjuk a gyermek gátlásosságát, például beszédhiba esetén: félszeg, gátlásos gyerek a bábú álarcá mögé tud rejtőzni, feszültségét áthárítja a bábura, kijátszhatja lelki sérülését, rossz élményeit, izgalmát, konfliktusait, szorongó önmagáról elfeledkezik.

A dramatizálás fejleszti saját testükről alkotott képüket, megismerik testrészeiket és azokkal végezhető mozgásokat, fejlődik és finomodik látásuk, hallásuk, gazdagodik verbális kifejező készségük.

A gyerekek számára ezekhez a tevékenységekhez eszközöket biztosítunk, melyeket barkácsolás keretében a gyerekekkel együtt készítjük el.

Az óvodai élet egészét átható folyamat az anyanyelvi-irodalmi nevelés. A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek. A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, ezért az anyanyelvi nevelésnél a szókincs bővítése, a sajátos nyelvi formák elsajátítása, a nyelvtanilag helyes beszéd, a mondanivaló árnyalt megfogalmazása a célunk.

Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges az óvodapedagógus sajátos példája (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés).

Differenciáltan foglalkozunk a nyelvileg hátrányos helyzetű, fejlesztendő gyerekekkel. A bábozás, dramatizálás szerves része az anyanyelvi nevelésnek, melyen keresztül tükröződnek a gyerekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. A gyerekek kifejezhetik, átélhetik, eljátszhatják saját érzéseiket, érzelmeiket, mely által fejlődik személyiségük.

A nem beszélő gyerekeinkhez a tevékenységek közben kérdéseinkkel, magyarázatainkkal, utasításainkkal fordulunk, így biztosítjuk, hogy ők is tevékeny részesei legyenek az eseményeknek.

A beszédhibák javítását és a nem beszélő gyerekeknél a beszédindítást a logopédus végzi.

A hallássérült gyermeket közel ültetjük a mesélőhöz.

Az igazán szép magyar beszédre törekszünk, a szupraszegmentális tényezők érvényesítésével.

A hallássérült gyereket is szereplési alkalomhoz juttatjuk, ez ösztönző hatással van a beszédfejlődésére.

A mondókák, versek gyakorlásában együttműködünk a szurdopedagógussal, és a szülőkkel. Sokat beszélünk hozzá, hiányos mondatait kiegészítjük, kijavítjuk, célunk,

a hallásfigyelem fejlesztése, a beszédfejlődés, és a szókincs gyarapítása.
Elvárjuk, hogy a már elért szintet teljesítse.

Mindig annyit segítünk amennyi szükséges, lépésről lépésre adunk segítséget. Rávezető kérdésekkel irányítjuk figyelmét a lényegre, elmagyarázzuk és megmutatjuk a tennivalókat.

A verselés, mesélés tevékenységgel kapcsolatos óvónői feladatok

- Változatos irodalmi élmények közvetítése.
- Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása.
- Elsősorban a magyar népi, német népi illetve műalkotásokból választás, ezen túl mai kortárs irodalmi művekből.
- Az irodalmi élmény befogadásához szükséges „szertartás” kialakítása.
- Mobilizálható mesekuckó kialakítása.
- Az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyermekek részére.
- A gyermekek motiválása az irodalmi élmény befogadására.
- Szívesen dramatizál, bábozik.
- Kiegészítő és bábeszközöket szívesen barkácsol.
- A gyermekek mese- versalkotásra ösztönzése.
- Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása.
- A könyvek használatának, megbecsülésének alakítása.
- Könyvtárlátogatások szervezése.
- Színházlátogatások szervezése.
- Irodalmi művek ajánlása a szülőknek.
- A mesélés szerepének megismertetése szülői körben.
- Használja ki az IKT adta lehetőségeket (CD, diavetítő, DVD).

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére. Sikerkritériumok

- Örömmel várja a mesélést.
- Mesekezdeményezésen szívesen vesz részt.
- Képes kitartóan figyelni.
- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni.
- Képes a folytatásos mese szálait, epizódjait összekötni.
- Szívesen nézeget képeskönyvet.
- A képeskönyvet megbecsüli, vigyáz épségére.
- Szívesen mond verset.
- Szereti a mondókákat.
- Képes történeteket elmondani.
- Képes meséket, történeteket alkotni.
- Elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tud.
- Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait.

- Nő a szülői mesélés gyakorisága.

3.2.Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget. A zenei képességfejlesztési anyag feldolgozása a népi gyermekdalok, valamint Forrai Katalin: Ének az óvodában és Gryllus Vilmos dalos füzeté alapján történik. Fontos a zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek.

A tevékenységek megvalósítása során lehetőséget adunk a néptánc, népi játékok megismerésére is.

Célja:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által.
- Német gyermekdalok, mozgáskultúra megismertetése.

A zenei nevelés szervezeti formái

- A zenei nevelésben elválaszthatatlan a gyermekek által asszociáció révén kezdeményezett ének, énekes játék, valamint az óvodapedagógus által felajánlott lehetőség. A zenei hallás, ritmus és formaérzék-fejlesztés, a beszédhanggal való játékok, a környezet hangjainak megismerése, felismerése, a játékos képességfejlesztés, a mondóka, gyerekjátékok, táncok, dalok és népdalok tanulása az óvodapedagógus példaadásán túl a tervszerűséget is feltételezi. A zenei nevelésünket tudatosan, tervszerűen, ugyanakkor a gyermeki spontaneitást figyelembe véve kell alkalmaznunk.
- A magyar zenei nevelés épít a népi hagyományokra, őrzi, és tiszteletben tartja azt (pentatónia). A gyerekjátékok szövegeiben, dallamaiban a régi népköltészet egyes alkotásainak nyomát vagy hatását is megtaláljuk.
- Sokszor a gyermekjátékok őriznek meg a mai ember számára olyan kulturális örökséget, amely különben már elveszett volna.
- A népi gyerekjátékok nagy része a felnőttek munkáját, szokásait utánozta. (lakodalmas, ölbeli játék, állóka, keringőlő, höcögtető, természet változása, névnapok, jeles ünnepek. Pl.: Farsang, Húsvét, Pünkösöd, Karácsony stb.)
- Az óvodások zenei nevelésében ezen kívül helyet kaphatnak gyermekeknek írt dalok, zeneművek, hangszeres zene, szervezhetünk számukra zenehallgatásként rövid hangversenyt, hallgathatunk lemezfelvételt, audiókazettát, de a legfontosabb első élményt, maga az óvónő szerezzé saját

énekhangjával, szép, esztétikus előadásával.

A zenei nevelésből adódó óvónői feladatok:

- Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően.
 - (2,5) 3-4 évesek
 - A dalok hangterjedelme ne lépje túl a tiszta kvint távolságot, lehetőleg egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozásával.
 - A játékok elsősorban kétszemélyes (óvónő gyerekekkel) jellegűek, illetve egyszerű utánzó mozgással kísért megszemélyesítő szerepjátékok legyenek.
 - 6-8 mondóka, ölbeli játékok, 10-15 énekes játék, 1-2 műdal
 - A dalok hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatod távolságot, hangkészletében lehetőleg ne legyen félhang.
 - 4-5 évesek
 - A negyed és a páros nyolcad mellett a negyed szünet és szinkópa is előfordulhat.
 - A játékok csoportos jellegűek: körjáték, szerepcserélő, sorgyarapító, párválasztó.
 - 4-5 új mondóka, 12-15 énekes játék, 2-3 műdal
 - A dalok hangterjedelme változatlanul nagy hatod távolságban mozogjon, de hangkészletében már megjelenhet a félhang is (fá és ti). A negyed és nyolcad mellett megjelenhet a tizenhatod is.
 - 5-6-7 évesek
 - Ismerjenek meg újabb játékformákat: kapus, hidas, sor és ügyességi, esztétikus mozgást igénylő párjátékok.
 - 4-7 új mondóka, 15-18 új énekes játék, 3-4 alkalomhoz illő műdal
- Az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása: szüreti multság, pásztorjáték, farsang, kiszézés, pünkösdlő, lakodalmas.
- Ritmusérzék fejlesztése, éneklési készség és a harmonikus, szép mozgás alakítása.
- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.
- Igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.
- Friss levegő biztosítása.

- A kör és egyéb mozgásos játékokhoz elengedő hely kialakítása.
- A játékok hangulatának megteremtéséhez változatos, esztétikus, motiváló hatású, élményt előhívó eszközök biztosítása.
- Az óvónő örömmel vesz részt a közös éneklésben, énekes játékokban, maga is élvezi a tevékenységet.

Óvónői feladatok korcsoportonként, a hallás – és ritmusérzék fejlesztése terén:

(2,5) 3-4 évesek csoportjában	• Fejleszti hallásukat magas-mély reláció, halk-hangos különbségek felismertetésével.• Motívum-visszhang, egyszerű dallammotívumok visszaénekelletésével.• Hangszerek hangjának, eltérő zörejhangok felismertetése és megkülönböztetése.• Fejleszti ritmusérzéküket az egyenletes lüktetés, tempókülönbségek (gyors-lassú) érzékelletésével, játékos mozdulatokkal.• Egyszerűbb táncmozdulatok utánzásos elsajátíttatása.• Ütőhangszerek, egyszerű ritmushangszerek használatának bemutatása és gyakoroltatása.• Ritmusmotívumok – egyszerű beszélt és énekellet – visszatapsoltatása.• Fejleszti hallásukat az oktáv és kvint távolságok érzékelletésével.• Halk-hangos megkülönböztetésével, beszéd, ének és taps formájában.• Zenei emlékezetüket dallamfelismeréssel, dallambújtatással fejleszti.• Finomabb zörejek, egymás hangjának és a természet hangjainak felismertetése.
4-5 évesek csoportjában	• Az egyenletes járás és tapsolás összhangjának megteremtésével fejleszti ritmusérzéküket.• Gyors-lassú tempó tartás képességének alakítása beszéd, ének és mozgáson keresztül.• Táncos jelleg mozdulatok alakítása.• Ritmushangszerek használatával a szem-kéz koordináció és finommozgás alakítása.• Ritmus és dallam motívum visszatapsoltatása és visszaénekelletése.• Dallamfordulatok kitalálására ösztönzés.
5-6-7 évesek csoportjában	• Fejleszti hallásukat a magas-mély dallam vonalának térbeli érzékelletésével.• Gyors-lassú és a halk-hangos fogalompárok együtt

- gyakoroltatása.
- Dallamfelismertetés kezdő motívumról vagy belső motívumról.
 - Dallambújtatás gyakoroltatása hosszabb és rövidebb egységekkel.
 - Motívum visszaénekeltetése kitalált szöveggel csoportosan és egyénileg.
 - Sokféle zörejek és zenei hangok felismertetése, kis eltérések, irányok, távolságok, közeledések, távolodások függvényében.
 - Fejleszti ritmusérzéküket az egyenletes lüktetés és ritmus megkülönböztetésével és összekapcsolásával.
 - Dallam felismertetése a dal ritmusáról.
 - Gyors és lassú tempó tartatása mérőegységnek megfelelően, negyed, nyolcad lépéssel.
 - Esztétikus, együtemű mozgás fejlesztése, változatos térformák alakítása, játékos táncmozdulatok gyakoroltatása.
 - Tánc közben a zene ritmusának, lüktetésének átvételére motivál.
 - Törekszik arra, hogy táncban a párok összehangoltan, és a több pár egymáshoz igazodjon.
 - Változatos ütőhangszerek használatával a dalok ritmusához alkalmazkodás képességének fejlesztése.
 - Dallammotívumok hangsúlyainak kiemeltetése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal.
 - Ösztönzi saját szövegű dallam kitalálására, zenei kérdés – felelet játéokra.

Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése

A gyermek sérülésének figyelembevételével egyéni fejlesztésük a speciális gyógypedagógus segítségével:

- Zenei képességek fejlesztése, mint az ép gyermekek esetében különös gondot fordítunk a zenei képességek fejlesztésére.
- Játék, mozgás körében ügyeljünk a biztonságra. Építünk az ép gyermekek empátiás készségére, segítőkészségére.

A speciális gyógypedagógussal folyamatosan tartjuk a kapcsolatot, és megbeszéljük a gyermek fejlődését.

Enyhe fokban értelmileg sérült gyerekek esetében:

Zenei képességek fejlesztése a gyermek egyéni adottságainak megfelelően, érzelmi életének alakításával, a gátlások oldásával.

Folyamatos a kapcsolattartásunk az óvoda gyógypedagógusával, a fejlesztési lehetőségek megbeszélésére.

Fokozottan figyelembe vesszük a gyermek igényét, /időtartam / csökkent koncentrációképességét, pontatlan intonációját, utánzókéességét, mozgásutánzását.

Módszereink: rendszerességre nevelés, gesztussal kísért egyszerű utasítás, mely személyre szól, zene, ritmus, sok ismétlés.

Hallássérült gyermek esetében:

Fokozottan felhasználjuk, és építjük az "Óvodai fejlesztési program nagyothalló gyermekek számára" zenei nevelési részét, melynek fejlesztési területei:

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Mindig figyelemmel követjük a hallókészülék használatát, működőképességét.

A gyermek mögött állva a készülékbe beszélünk, ugyanakkor arra is ügyelünk, ha szemben állunk vele jól érzékelhesse a szájról olvasást, és arc mimikát.

Rendszeresen kapcsolatot tartunk a szurdopedagógussal figyelemmel követve a gyermek fejlődését.

Akusztikai figyelem felkeltése:

- Hangokra való felfigyelése, annak tudomásul vétele, a hang jelenlétének és eltűnésének visszajelzése.
- Hangszerek hangjának elemi szintű megkülönböztetése.
- A környezet hangingereire való felfigyelés, és azok differenciálása.
- A magas és mély hangok megismerése, megkülönböztetése.

Tánc, ritmus, zenehallgatás:

- Mondókák, gyermekdalok, egyenletes lüktetésének, ritmusának átvétele, grafikus visszajelzése.
- A néptánc elemeivel való megismerkedés, ezek játékos keretben való gyakorlása, népi szituációs játékok játszása a jeles napokhoz kötöten.
- Utánzókéesség, mozgásleképezés, mozgássorok emlékezetben tartása és felidézési képességének folyamatos fejlesztése.
- Hagyományos és népi játékok, népi eszközök megismerése, játékos használatuk.
- A különböző dalhangszerek, ütőhangszerek játékos elsajátítása, együttes ütemű és ritmusos játékok öröme.

Hallás és ritmusfejlesztés vers és mesehallgatással:

- A beszédre való figyelem felkeltése, játékos differenciálási gyakorlattal.

- A hallási figyelem és a megkülönböztető képesség, beszédmozgások fejlesztése, ritmikus, motoros tagolás fejlesztése, zajsorozatok, majd auditív nyelvi sorozatok alkotása.
- A ritmus, a hangsúly és a hanglejtés játékos gyakorlatai.
- Játékos hangszín differenciálási gyakorlatok az emberi, az állati, a természeti és a társadalmi környezet hangjainak mind gazdagabb befogadása, értelmezése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére. Sikerkritériumok

- Örömmel, szívesen játszik dalos játékokat.
- Bátran énekel, akár egyedül is.
- Korához képest tisztán énekel.
- Zenei érzékenysége, fogékonysága életkorának megfelelő.
- Megkülönbözteti a zenei fogalompárokat: halk-hangos, gyors-lassú...
- Mozgása esztétikus, ritmust követő.
- Auditív észlelése, megfigyelése, emlékezete és intermodalitása fejlett.
- Szívesen hallgat zenét.
- Képes érzékeltetni az egyenleges lüktetést.
- Felismeri néhány hangszer hangját.
- Maga is képes egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum).
- Ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, ritmusokat.

3.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermekek ábrázolótevékenysége a vizuális nevelési lehetőségek legfontosabbika, mégis csak egyik, meglehetősen szűk dimenziója, hiszen a vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Az ábrázolótevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Célunk:

- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása.
- Esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása.
- A helyes ceruzafogás elsajátítása.

A fejlesztés tartalma:

- Képalakítás
- Plasztikai munkák
- Építés

- Közvetlen környezetük díszítése, szépítése.
- Érzelmileg fontos tárgyak, események különféle megjelenítése, témák ábrázolása.
- Ismerkedés művészeti alkotásokkal

A vizuális nevelésből adódó óvónői feladatok:

- Megfelelő helyet, időt és eszközt biztosít a gyermekek számára.
- Az ábrázolás eszközeit a gyermekek által elérhető helyen tartja.
- Párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget ad a szabad alkotásra.
- Megtanítja az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat: hosszú ujjú ruha feltűrése, védőköpeny használata, kézmosás, védő asztalterítő.
- A higiéniai szokások betartását figyelemmel kíséri.
- A (2,5) 3-4 évesekkel megkedvelteti a rajzolás, festés alapjait, a mintázás alapttechnikáját, nyomdázást, tépést, ragasztást.
- A 4-5 éves gyermekek körében formálja a képalkotást, megismerteti a vágás, hajtogatás, egyszerűbb fonás, varrás és gyöngyfűzés alapjait.
- Az 5-6 éves gyermekeknél a képalkotás különböző, változatos technikákkal történő készítését erősíti (pl. Mozaik, kollázs, nyomatok) és megismerteti a szövés technikáját, valamint a többféle technikai megoldást igénylő barkácsolást.
- Bemutatja a gyermekeknek, az életkoruknak és egyéni érdeklődési körüknek megfelelő műalkotásokat, Budapestre jellemző épületeket, hidakat.
- A gyermekeket rácsodálkoztatja a szépre, esztétikusra.
- A gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja.
- Ösztönzi a gyermekeket a színek széles skálájának használatára.
- Az alkotókedvet ötleteivel, javaslataival, egy-egy inspiráló eszközzel segíti.
- Az 5-6-7 éves gyermekeknek saját eszközt és saját gyűjtődossziét biztosít.
- A váratlan eseményeken alapuló ábrázolási kedvet rugalmasan kezel.
- Az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra.
- Támogatja a gyermekek kezdeményezését csoportos alkotásra.
- Balkezes gyermeket nem erőltet jobb kézzel való munkálkodásra.
- Az ábrázolás során különösen figyel a diszgráfia tüneteire, észleléskor jelzéssel él a pszichológus felé.
- Nagy odafigyelést tanúsít a helyes ceruzafogás iránt, szükség esetén 3 oldalú ceruzafogót ad a gyermekeknek.
- Mintázáshoz többféle anyagot is használ (vizes homok, gyurma, agyag, gipsz).
- A mintázási kedvet különböző természetes anyagokkal, kiegészítőkkal növeli (termések, magvak, fűszerek, szárított és préselt növények).
- A csoportszoba, öltöző, mosdó és folyosó esztétikumának alakítása és fenntartása során formálja a gyermekek ízlését, környezettudatos szemléletét.

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében:

Célja:

- Cselekvési vágy felkeltése, egyéni képességekhez igazodó differenciált fejlesztés, sikerélmény biztosítása.
- Az ingerek feldolgozásával, a környezet pontosabb felfogása.
- A gyerekek fejlesztése, az életkoruk, fogyatékoságuk miatti adottságaik és képességeik által behatároltan.
- Kreativitás, érzékszervek, szem-kéz koordinációjának fejlesztése, valóság megismertetése.

Feladatunk, hogy felkeltsük a gyermekekben a cselekvési, alkotási vágyat. Egyéni képességeikhez igazodó differenciált fejlesztést, sikerélményt biztosítunk. A vizuális ábrázolás által fejleszthetjük a kreativitást, szem-kéz koordinációt, az ingerek feldolgozásával segíthetünk a környezet pontosabb felfogására, a valóság megismertetésére.

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére. Sikerkritériumok

- Bátran, szívesen használja az ábrázolás eszközeit.
- Élményeit képes megjeleníteni.
- Szem-kéz mozgása összerendezett.
- Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Ismeri a különböző technikákat, azokat képes alkalmazni.
- Ismeri a hat alapszínt, azt bátran használja.
- Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése.
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, intermodalitása korának megfelelő.
- Szívesen alkot közösen a többi kisgyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntése alapján mérlegel.
- Ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni.
- Alkotás közben ügyel környezetére és saját maga, munkája tisztaságára.
- Szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti a környezetét.
- Térlátása korának megfelelő.
- Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képes esztétikai véleményt alkotni.
- Ismer 2-3 műalkotást, jellegzetes épületet, hidat
- Vonalvezetése balról jobbra halad.

4.A külső világ tevékeny megismerése

A külső világon, környezeten értjük egyrészt a külső természeti környezetet

(természet, víz, levegő, talaj, növények, állatok), másrészt a külső, ember alkotta, épített környezetet (épületek, a tárgykultúra, műemlékvédelem, a téralkotás, az eszközök és anyagok ökológiája, környezetbarát szokások, hulladékkezelés, vásárlás és árucikkek, az emberi kapcsolatok, a városi környezet).

Tisztában vagyunk vele, hogy a nevelés nem megy egyik napról a másikra, tudjuk, hogy a szóbeli közlés a környezet alakításában nem lehet elsődleges, nem lesz belőle szokás, életforma. Életformára, környezettudatos, természetbarát életformára pedig magával a mindennapi élettel tudunk nevelni. A közvetlen élményeken alapuló tevékenység hatására fejlődik majd a gyermekek érzékenysége, és alapozódik meg a természettel együtt élni tudó és természetet védő ember szokása.

A környezet minél átfogóbb megismertetése lehetőséget ad az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző néphagyományok közvetítésére. Hagyományok által őrizhetjük meg a tudást, a tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak. Ha mindehhez hozzájárul az óvodapedagógus érdeklődése, lelkesedése, empátiás készsége, színes egyénisége, továbbá az őt körülvevő felnőttek – különösen az érzelmileg közelálló dajka – pozitív példája, biztos, hogy gyermekeink megszeretik környezetüket, ragaszkodnak ahhoz, lehetőségeikhez képeset védik, és megfelelő ismeretekkel rendelkezve eligazodnak benne.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események, ünnepek határozzák meg. Nevelésünk során alkalmazkodunk a gyermek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlettségéhez, a megvalósítás az apró történéseken keresztül érvényesül. A csoportban természetsarokban csíráztathatnak, hajtathatnak, az udvaron veteményes és virágoskertben figyelhetik meg a gyermek a növények fejlődését.

Az óvoda egész területén környezetvédelem, fenntartható fejlődés érdekében óvjuk és védjük az környezetünket. (szelektív hulladékgyűjtés, takarékos víz és energia fogyasztás, szülők tájékoztatása stb.)

Célunk:

- A természeti és épített környezet megismerésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek kialakítása.
- A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

Konkrét feladataink:

- A gyermek közvetlen környezetében lévő világ értékeinek megismertetése, megszerettetése.
- A természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása.
- A helyi sajátosságok felhasználásával az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megláttatása.
- A környezettudatos életvitel kialakítása (az energiával; vízzel, árammal való takarékoskodás).
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése.

- Az ok-okozati összefüggések felfedezése, élmény feldolgozása.
- A kirándulások során a természetes, eredeti környezetben tapasztalatszerzés, élménygyűjtés, egyedi természeti kincseink megismerése élőben és a megfelelő viselkedési forma gyakorlása.
- A természetvédelmet közvetlenül gyakorolják, közösen éljék meg (nem szakítjuk le a virágokat, nem tördeljük a fák ágait, nem bántjuk az állatokat).

Speciális feladatok a sérült gyermekek esetében

Hallássérült, vagy nagyothalló gyerekek

- Ugyanazok a feladatok, mint ép kortársaiknál.
- Az óvodapedagógus kiemelt feladata, hogy lehetőleg szemben helyezkedjünk el a hallássérült gyerekekkel és helyesen, jól artikulálva beszéljünk.
- Ösztönözzük őket is minél több összefüggő beszédre, valamint arra, hogy fejlesszék szókincsüket és igényeljék a verbális megnyilatkozást.
- A környezetből szerzett információk szóbeli megfogalmazására kell törekednünk, valamint arra, hogy ezeket a gyerekek is képesek legyenek megfelelően megfogalmazni. Kérdezzenek sokat a megfigyelt jelenségekről. Élményeit, benyomásait szóban fogalmazza meg. Ismerje a csodálkozás és az ijedség szavait.

Ami méreténél fogva ilyen megismerésre nem alkalmas, ahhoz vigyük őket közel, és legalább részleteivel ismertessük meg.

A képek és rajzok megfigyeltetése is hasznos lehet. Ezek kiválasztásában fontos, hogy rajzuk legyen határozott színű, körvonalú, a háttérből kiemelkedő, nem túlzottan elaprózott tagoltságú. Olyan képeket, rajzokat használjunk, amelyek leegyszerűsített formáik ellenére eléggé reálisak. Alapos megfigyeltetés után kérdésekkel irányítsuk a gyerekek figyelmét a részletekre.

Ezeken kívül számukra készült speciális feladatlapokat használunk a foglalkozásokon. Fontos, hogy ezeknek a gyerekeknek testmagasságuknak megfelelő (10-15 fokban döntött) asztalra és székre van szükségük.

Lényeges a jó megvilágítás is.

A feladatok megoldására vastag, illetve közép vastag filctollat, vagy zsírkrétát használjanak a gyerekek.

Enyhe és közép fokban értelmileg sérült gyerekek

E gyerekek esetében gyakran van szükség egyéni fejlesztésre.

- A játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelnünk kell az együttműködő készséget, a kitartást, a feladattartást.
- Külön figyelmet kell fordítani a megfigyelőkészség fokozására is.
- Az együttműködéshez nélkülözhetetlen a szándékos figyelem. Ehhez olyan játéksituációt kell biztosítanunk, amelyben a gyerek velünk szembeni interakciója számára érdekes lesz.
- Fontos, hogy a feladatok egy foglalkozáson belül legyenek változatosak, de ne legyen túl nagy különbség a régi és újabb feladatok között. Az adott feladathoz illő rövid mondókák, versek, énekek mondogatását, mutogatását is célszerű

alkalmazni (pl. testséma).

A színek megtanításánál, főfogalmak megismertetésénél a nyilvánvaló nagy különbségektől kell haladnunk az alig észrevehető felé. Lényeges, hogy az értelmi fogyatékos gyerekeknek kellő időt biztosítsunk a gyakorlásra.

A külső világ tevékeny megismertetéséből adódó óvónői feladatok:

- Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építi, illetve élményeikre, tapasztalataikra támaszkodik.
- A meglévő ismereteket elmélyíti, rendszerezi.
- Változatos tevékenységeket biztosít felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Témaválasztásnál figyelembe veszi a lakóhely, a környezet sajátosságait.
- Módszereit, eszközeit a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítja: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat.
- Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetíti az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- Megtanítja felfedezni a környezet szépségét, harmóniáját.
- Megláttatja az összefüggéseket és az ok-okozati viszonyokat.
- A környezet és természet romlásának, pusztulásának példáit is megmutatja.
- Megismerteti a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény -és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokások megalapozása, például takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. A hulladékkezelés, szelektálás.
- Biztosítja az ismeretek sokszínű gyakorlását, alkalmazását.
- A csoportszobában élő természetsarkot alakít ki – akvárium, terrárium, és ahol mindig csírázik, hajt, zöldell valamilyen növény.
- Az udvaron lehetőséget biztosít a kertgondozásra, ehhez megteremti a feltételeket.
- Növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról ismereteket nyújt.
- Terepgyakorlatokat szervez, ahol a természettudományos ismeretek mellett az élővilág, az életközösségek megismertetésére motivál, észreveteti a legapróbb növényt, rovar, meghallatja a madarak hangját, más állatok neszeit.
- A terepgyakorlatokon, kirándulásokon természeti kincsek gyűjtésére motivál (lehullott termések, levelek, magok, tollak, fakérgesek, kagylók, csigaházak, kőzetdarabok, kavicsok).
- Az óvoda közvetlen környékére sétákat szervez, megismerteti a helyet, ahol az óvoda található, a helyet, ahol élnek.
- Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltat, közlekedési eszközökkel ismerteti meg a gyermekeket.
- Múzeumlátogatásokat szervez.

- Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére. Sikerkritériumok

- Tudja, hol lakik, mi a pontos lakcíme.
- Tudja saját és szülei nevét.
- Ismeri szülei foglalkozását.
- Tudja óvodájának nevét.
- Különbséget tud tenni az évszakok között.
- Ismer a növény-és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot.
- Ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat.
- Ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait.
- Szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat.
- Ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat.
- Felismeri a közlekedési eszközöket.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Szívesen vesz részt terepgyakorlaton, kiránduláson, sétákon, kiállításon, rendezvényen.

5. Matematikai tartalmú tapasztalatok

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozik a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe.

Célunk:

- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.
- A matematikai érdeklődés felkeltése.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismertetéséből adódó óvónői feladatok:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása
- A matematika iránti érdeklődés felkeltése.
- Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.
- A gondolatok, a probléma megfogalmazás, a pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni

fejlettségének, képességeinek figyelembevétele.

- A gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása.
- Szükség esetén rávezető kérdésekkel segítség.
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikro csoportos szervezéssel.
- Mozgásos feladatnál a testrészek megnevezése, a velük végzett cselekvés elmondása.
- A matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek:

A számfogalom előkészítése, megalapozása

- Mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, úrtartalom szerint.
- Halmazok összemérése, elemek párosítása. A válogatások során nyíljon mód a párosításra, számlálásra, a több, a kevesebb, ugyanannyi érzékeltetésére, gyakorlására.
- Fedezzék fel a rész-egész viszonyát a válogatások, mennyiségek bontása során.
- Játékos szituációkban számoljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségétől függően a 6-10-ig számkörben mozogjon.
- Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése.
- Mérések különböző egységekkel, hosszúság, terület, tömeg, úrtartalom.

Tapasztalatszerzés a geometria körében

- Szerezzenek tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon.
- Építsenek szabadon és másolással különféle elemekből.
- Alkossanak síkban is szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát.
- Használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket.

Tájékozódás a térben és a síkban

- Irányok azonosítása, megkülönböztetése.
- Játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, fedezzék fel a tükörkép, szimmetria érdekességét, játszanak sokat a tükörrel.
- Próbáljanak meg tájékozódni a labirintusokban is.
- Fedezzék fel, hogy a sorozatok olyan rendszerek, amelyek életünkben is felfedezhetőek. Hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal.

Speciális feladatok a sérült gyermekek esetében

Hallássérült vagy nagyothalló gyerekek

- Térbeli kiterjedések és testek formáinak tapintásos észlelése.
- A testek tulajdonságainak /anyag, szín, hőmérséklet/ megismerése és megfogalmazása.
- Terápiás eljárások az érzékelés, észlelés fejlesztéséhez /kiemelten a keresztcsatornák fejlesztése/
- Dyscalculia prevenciót szolgáló gyakorlatok
- Lényeges még a környezet mennyiségi és formai összefüggéseinek szóbeli megfogalmazása:
 - Mennyiségi és formai összefüggések.
 - Relációs jel felismerése és értelmezése.
 - A matematikai viszonyok nyelvi megfogalmazása.
 - A cselekvés nélküli számolás képességének kialakítása játékos feladatok segítségével.
 - Matematikai előkészítés érdekében játékos számkép és számjegy felismerési feladatok, versenyfeladatok, játékos egyeztetések keretében.

Az enyhe, ill. középfokban értelmileg sérült gyerekek:

Cél a kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés (nagyság, szín, forma szerint), analógiák, a rész-egész viszony észrevétele.

Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése.

A tárgyakkal történő manipuláció mellett a foglalkozásokon a képek is jelentőséget kapnak. A tárgyat képpel, a képet képpel egyeztetik, észrevetetik a hiányt, azonosságot, különbséget, változást, rész-egész viszonyt.

Meg kell tanulniuk az időrendi sorrendet, az egyszerű történetek képek segítségével történő felidézést éppúgy, mint a jobb-bal differenciálását, esetleg a névutókat is.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére. Sikerkritériumok

- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelelőek.
- Problémamegoldó készsége jó.
- Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb....
- Ismeri az irányokat, és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent....
- Helyesen használja a névutókat.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből az egészet kirakni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).

- Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni.

6.Munka jellegű tevékenységek

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésnek egyik lényeges színtere. A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

Célunk:

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása.

- *Kognitív:* pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.
- *Érzelmi-akarati:* alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- *Szociális-társas:* alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

A munka jellegéből adódó óvónői feladatok:

- Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör kialakítása.
- Megfelelő eszközök (célszerűség, méret, anyag) és azok hozzáférhetőségének biztosítása.
- Elegendő munkalehetőség szervezése.
- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében.
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése.
- A differenciálás elvének érvényesítése a feladatadáskor.
- Kerti munkák szervezése, közben a növények növekedésének, fejlődésének, a fejlődésükhöz szükséges feltételek megteremtésének megfigyeltetése.
- Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás: öntözés, leveleinek permetezése, átültetés, szaporítás, csíráztatás, hajtás.
- Állatokról való gondoskodás megismertetése, alakítása: etetés, tisztántartás, gondoskodás a megfelelő életfeltételekről.
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mérten fejlesztő hatású.

A 3-4 éveseket alkalmasszerűen vonjuk be a munkába.

- A szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenységek pl.: a játékok elrakása, tisztán tartása, segítségnyújtás a terem rendezésében, díszítésében.

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amit akkor vezetünk be, amikor a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait.

- Alkalmasszerű ismétlődő munka a játékok elrakása, a csoport átrendezése, a tevékenységekhez való eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és a

mosdó rendjének megőrzése.

- Ezeket a munkákat a gyermek mindig együtt végzi a felnőttel. Alkalmat adunk a kert gondozására és kis állat tartására.

Az 5-6-7 évesek önállóan végzik a naposi munkát. Ízlésesen tálalnak.

- Étkezés után mindent a helyére tesznek.
- A környezetszépítő munkát önállóan végzik. Segítenek a kisebbeknek öltözködni. Személyükkel kapcsolatos teendőket önállóan látják el.
- Dicsérettel, buzdítással érjük el, hogy szívesen vegyenek részt a munkában.

Munkajellegű tevékenységek sérült gyermekeknél: u.a. mint az épeknél, ill. kiegészül.

- Sajnos a túlféltő környezet gyakran letöri a kezdeti próbálkozásokat. Ha a gyerek érzi munkája fontosságát - bármilyen kicsi is az - szívesen hajt végre egyszerű feladatokat önmaga ellátására, társai javára.
- A felnőttet utánozva egymásnak is szívesen segítenek a foglalkozási eszközök kikészítésében, elrakásában, teremrendezésben. Fontos, hogy a szülők is igényeljék az otthoni feladatvégzést, s a későbbi önálló életvezetés érdekében bízzák meg őket egyszerű feladatokkal.

A sajátos nevelési igényű gyerekek csak olyan munkafeladatokat végeznek, amelyek megfelelnek életkori és fejlettségi sajátosságaiknak.

Kiemelkedően fontos a folyamatossága, a légköre, a résztvevők egyéni képességeihez igazodó munkabeosztás és az elvégzett munka értékelése. Fokozottabb odafigyelést igényel az óvónők részéről a gazdaságos munkafogások szervezési feladatok, műveleti sorrendek megtanítása. Minden gyermek elsődleges feladata a saját személyével kapcsolatos önkiszolgálás megtanulása, de lehetőség szerint adjunk részükre alkalmi megbízatást, vonjunk be mindenki képességei szerint a környezet, a növény és az állatgondozásba.

Ne végezzünk el helyettük semmilyen tevékenységet, amelyre önmaguk is képesek. Legyünk mindig türelmesek, hagyjunk időt a munkavégzésre. A szülőkkel való kapcsolattartásnál hívjuk fel a figyelmet arra, hogy a gyermeknek az önállóság elérése érdekében nagyon fontos, az óvodában elsajátított tevékenységek otthoni gyakorlása.

Önkiszolgáló munka

Kellő időt adunk a gyakorlásra, fokozatosan kis lépések elvét alkalmazva végezzük a különböző részfeladatokat.

Értelemszerűen a WC használat, tisztálkodás, étkezés, öltözködés, teremrendezéssel kapcsolatos teendők elvégzése naponta- nagyon apró lépésekkel!

Célja: a beszédmegértés, a figyelem az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Önállóságuk gátja lehet az esetleges társulói fogyatékoság. Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, alkalmat és időt kell adni a gyermekeknek. Amit már önmaga el tud végezni, azt nem szabad helyette megtenni.

Étkezési szokásoknál feladat: tisztálkodás, evőeszközök használata

Nagy öröm számukra, mert érzik, hogy rájuk is számítanak, sikereik vannak, mely az önbizalmukat növeli, az ép környezetbe való integrálódásukat nagymértékben segíti. Csak olyan feladatokat végezzenek, amelyek megfelelnek életkori és fejlettségi sajátosságainak. Kiemelkedően fontos a folyamatosság, a résztvevők egyéni képességeihez igazodó munkabeosztás, és az elvégzett munka értékelése. Feladata a saját személyével kapcsolatos önkiszolgálás megtanulása.

Lehetőséget adunk növények, állatok gondozására.

Feladatunk minden életkorban megkeresni az egyéni adottságokat, figyelembe véve az optimális terhelhetőségi szintet. Olyan tevékenységre van szükség, amelyek a gyermekektől erőfeszítést igényelnek, de azokat sikerrel meg tudja oldani. A gyermeki munka tehát az óvodapedagógustól tudatos szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Munkajellegű terv látásfogyatékosoknál: ugyanaz mint az épeknél.

Fontos, hogy gondozás közben rövid, egyszerű mondásokkal nevezzük meg a tárgyakat, a testrészeket, cselekvéseket.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére. Sikerkritériumok

Önkiszolgáló tevékenységek:

- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.
- Étkezésnél helyesen használják a kanalat, a kést, villát, merőkanalat, szalvétát.
- Öltözködéskor önállóan tudnak gombolni, próbálkoznak a megkötéssel.
- Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.

Alkalomszerű munkák

- Pontosan megértik, mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- Bonyolultabb feladatot is örömmel végeznek el, és annak szervezésében is önállóan.
- Időnként olyan megbízatásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.

Közösségi munkák

- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- Naposi feladataikat önállóan, pontosan végzik.
- Terítésnél ügyelnek az eszközök esztétikus elhelyezésére is.
- Felelősi munkákat szívesen vállalnak (például mosdó, élősarok) és önállóan teljesítik.
- A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában (csoportszoba, udvar, óvoda környezete).
- Vigyáznak játékaikra, és rendben tartják azokat.

- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
-

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- A virágokat nem tépik le, hagyják az eredeti helyükön, eredeti szépségükben.
- Szívesen ápolják a növényeket a csoportszobába, udvaron egyaránt.
- Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

7.A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Értelmezésünk szerint a tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely a pszichikus képességstruktúrákon keresztül, sok-sok sporttal, mozgással és játékkal alakítható. Fontosnak tartjuk az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget tartjuk fontosnak, hanem a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését.

Célunk:

- Az alap-kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése.
- Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermekek kompetenciájának alakítása.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Az utánzásos minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A játékos, cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- A gyakorlati problémamegoldás.

Sajátos nevelési igényű gyerekek tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamata

Egyéni bánásmóddal a meglévő kompetenciákra építve segítjük az ismeretszerzést. Biztosítjuk rendszeres gyakorlási lehetőséget, szükség esetén szakember bevonásával, vagy pedagógiai munkát segítővel.

Speciális egyénre szabott feladatok, eszközök adásával segítjük a gyermekek fejlődését.

Biztosítjuk az egyénre szabott eszközök megismerését, használatának kipróbálását, folyamatos gyakorlást.

Játékba integrált tanulás: ugyanaz, mint az épeknél.

Kiemelten fontos a hallási figyelem és a tapintás fejlesztése a játék során.

Gyakorló játék: játékok rakosgatása, zörgetése, Montessori torony építése, gyöngyfűzés, csengős labda követése. Kiemelten fontos minden játékot megtapogatni, zörgetni, hangot hallatni.

Szerepjáték: ugyanaz, mint az épeknél.

Dramatizálás, bábozás: ugyanaz, mint az épeknél

Építő, konstruáló játék: különösen fontos, ugyanis a kézügyesség és képzelet fejlesztésén túl alkalmas a formaérzék és tapintási készség fejlesztésére, a valóság és a modell közötti összefüggések felismerésére is.

Az összerakó, szerelő munka során a gyermekek megismerkedhetnek az eszközök használatával, ami a finommotorikát fejleszti.

Az SNI gyermekek fejlesztésében az IKT eszközök sok lehetőséget felhasználjuk; képeket készíthetünk anyanyelvi fejlesztéshez, hanganyagot gyűjthetünk a hallás fejlesztéséhez, és kivetítő, vagy diafilmek segítségével nagyméretű képeket is vetíthetünk a gyerekeknek. Segít a differenciált fejlesztésben, akár egyénileg, akár csoportosan. A különféle tevékenységekhez nagyon jó motivációs eszköz lehet az IKT eszközök használata az SNI gyermekek számára is.

A tanulási tevékenységből adódó óvónői feladatok:

- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Szokások alakítása utánzásos minta – és modellkövetéses magatartással és viselkedéssel.
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevételével a tevékenység felkínálása során.
- Személyre szabottan, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását.
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése. A tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulása:
 - Intellektuális képességekben (szókincse, emlékezete, gondolkodása, kreativitása)
 - Speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális)
 - Viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)
- A fejlesztést célzó pedagógiai feladatok:
 - A tehetség és megjelenési formájának felismerése

- A gyermek segítése a továbbfejlődésben
- Speciális szükségleteinek kielégítése
- Intellektusuk és kreativitásuk ösztönzése
- A szülő segítése gyermeke nevelésében
- Részképeség lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembereknek és az óvodavezetőnek.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére. Sikerkritériumok

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciák koruknak megfelelően fejlettek.
- A részképeség – és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.
- A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként:
 - a) a gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a német nemzetiség kultúrája és nyelve iránt;
 - b) életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a német nyelven közvetíteni;
 - c) tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben;
 - d) ismerjen német, az anyanyelven (anyaország) kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (esetenként tájnyelven is);
 - e) ismerkedjék meg a német nemzetiségi helyi szokásokkal, hagyományokkal és tárgyi kultúra értékeivel; tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

VII. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

- testi,
- lelki és

szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül

- Eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak testarányai.
- Megkezdődik a fogváltás.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez:

- érzékelése, észlelése tovább differenciálódik,
- különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének,
- a vizuális és az akusztikus differenciációnak,
- a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek,
- a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.
- Felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák,

szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek:

- Kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre.
- Eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának.
- Önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VIII. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

1. A köznevelési törvény felosztása alapján kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

Különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

Sajátos nevelési igényű gyermek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal

küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

ac) kiemelten tehetséges gyermek,

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint.

2.A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztésének elvei, feladatai

2.1. A hallássérült gyermek

A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes alkalmazása megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére.

A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet fordítunk a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

A hallássérült szülő hallássérült gyermekére is a pedagógiai programunkban előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, de pedagógusaink, gyógypedagógusaink oly mértékben jártasak a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudjuk használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaival együtt vehet részt óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai integrált nevelésének feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkezzenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet, korai és optimális pedoaudiológia ellátás stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe bevonjuk a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél - egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után - fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejlesztetheységük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és fejlesztés - valamint azzal párhuzamosan -, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van. Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges - a pszichés fejlődés zavara miatti - beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk, a családi háttér, valamint intézményünk integrációs szintje, a speciális pedagógiai megsegítés.

A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

2.2. Az enyhén, ill. középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodunk a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Az értelmi fogyatékos gyermekek óvodai nevelése a korai fejlesztésre épül. A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésük kellő időt, alkalmat biztosít.

- az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére,
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére,
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókinccs bővítésére,
- az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

Az egymáshoz való közeledés, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztése a csoportos foglalkozásokon valósítható meg.

2.3. A beszédfogyatékos/ akadályozott beszédfejlődésű gyermek

Beszédfogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő.

A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A beszédfogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok

- az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében,
- a beszédértés és észlelés nehézségében,
- kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókinccs, grammatikai fejletlenség),
- a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága),
- a beszédszervi működés gyengeségében,
- a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképesség zavarok (diszlexia-, diszgráfia-, diszkalkulia – veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósul meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján.

A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztő munka során fontosnak tartjuk, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelésünk, a fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.

2.4. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történik.

További feladatunk megelőzni a teljesítménykudarokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizzük, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva határozzuk meg. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő foglalkozások meghatározása

Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

Az óvodapedagógus feladata

Az integráláshoz elengedhetetlen, hogy a pedagógus felkészült legyen a sérülés alapsajátosságaiából, tisztában legyen a pedagógiai korrekció lehetséges módszereivel.

Minden egyes magatartászavar más, ezért abból a gyermekből kell felkészülni, aki a csoportba érkezik, fel kell mérnie a gyermek szociokulturális hátterét:

- Lehetőség szerint a csoportban ne legyen több viselkedészavart mutató gyermek, mert felerősíthetik egymás tüneteit.
- Fontos, hogy a gyógypedagógussal és egyéb segítő szakemberekkel állandó kapcsolatot tartsanak az óvodapedagógusok.

A viselkedészavarok kezelésében, itt is elsődlegesen a hiperaktív gyermekeknél a mozgásterápia elengedhetetlen.

Amit mindig szem előtt kell tartani, az a túlterhelés. A túl sok feladat, a túl sok elvárásnak való megfelelés esetleg regresszióba hajtja a gyermeket.

A hatékony fejlesztést a család együttműködő támogatása nélkül nem vagy legalábbis nehezen lehetne megoldani.

A szorongásos vagy a hiperaktivitás diagnózison belül nincs két azonos tünetekkel, jellemzőkkel rendelkező gyermek. Ezért nincs általános megoldási mód, általános, mindenkire érvényes recept.

A gyermekekkel való foglalkozás tervezésekor nem a motiváció szerepe elsődleges, hanem a foglalkozásokon, kezdeményezéseken belüli differenciálás, a foglalkozásig vezető út.

A magatartás-zavaros gyermek feladattudata, ismeretszerzési motivációja gyenge, csak a spontán tevékenységből kiinduló fejlesztéssel vehető rá a feladatvégzésre, tehát a pedagógusnak kell bekapcsolódnia a tevékenységbe, és változásokat kezdeményezni. Fontos a gyermek érdeklődési területének feltárása, feltétlenül arra kell támaszkodni, ez a kiindulási alap.

A kezdeményezések alkalmával mindig szemkontaktust tartunk. A változásokra előre felkészítjük, hiszen a váratlan dolgokra nem mindig reagálnak jól.

IX. Kiemelten tehetséges gyermekek

A Köznevelési törvény megfogalmazza a gyermekek jogai között azt, hogy **képességeinek, érdeklődésének, adottságainak** megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mértén tovább tanuljon, illetve alapfokú művészetoktatásban vegyen részt **tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében.**

Speciális tehetségfajták az óvodánkban:

- **művészi tehetség** (képzőművészeti, zenei)
- **pszichomotoros tehetség** (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)

Céljaink:

- A gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése - tehetségazonosítás
- A gyermek erős oldalának támogatása.
- A gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése.
- Elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása.

Feladataink:

- A csoportban differenciált, egyéni fejlesztő „alkalmakat” szervezünk számukra, ahol a kognitív, és manuális funkciók fejlődését biztosítani tudjuk.
- Az óvodán belüli szabadidős tevékenységek szervezésén belül is figyelmet fordítunk arra, hogy tapasztalatai gazdagodhassanak, zenei, matematikai-logikai, vizuális, mozgásos, szociális területeken. Pl. kirándulások, kulturális programok (kiállítások, mesenapok... stb.), vizuális területeken barkács-délutánok, kiállítások, sportnapok... stb.
- Kiemelten fontos a kreativitás fejlesztése.
- Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetség ígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.
- Valamint az iskolaválasztásnál is fontos szem előtt tartani a gyermek tehetségét, tehetségígéretét.

Módszereink: a pedagógusok által tudatosan megtervezett, szervezett, megfelelő eszközök biztosításával történő egyéni és kiscsoportos szervezési formában megvalósuló tevékenység.

X. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai feladatok

A 3-6 éves gyermekek mindennapjait a családban és az óvodában töltik, a nevelés a közösségben kezdődik. A gyermek neveléséért elsősorban a család a felelős, az óvodai kiegészítő szerepet vállal.

Fő irányelvünk az esélyegyenlőség, mivel minden gyermek egyenlő, családtól, lakás- és életkörülményektől függetlenül.

A gyermekvédelem és a prevenció nem csak a gyermekvédelmi felelős feladata, kötelessége, hanem valamennyi gyermekekkel foglalkozó pedagógusnak is. Fontos mozzanata az óvodapedagógus és a gyermek folyamatos személyes kontaktusa, amelyben újra meg újra megerősítjük a gyermek szocializációjának pozitív vonásait. A gyermek jogainak érvényesülése, szükségleteinek kielégítése fejlődésének előfeltétele. A gyermeki jogok érvényesítésének feltétele az hogy a pedagógus kötelezettségének érezze azok biztosítását.

Alapvető gyermeki szükségletek:

- mozgásigény, biológiai-, fiziológiai szükségletek,
- érzelmi biztonság,
- szeretet iránti vágy,
- szociális szükségletek,
- elismerés és dicséret iránti szükséglet,
- tudásvágy, kíváncsiság,
- alkotásvágy, felfedezés iránti vágy,
- az esztétikum iránti szükséglet,
- az önkifejezés önmegvalósítás vágya,
- a szabadság iránti vágy,

Az óvoda feladata:

- Biztosítani a rugalmas napirendet, amelyben elegendő idő jut mindenre, biológiai szükségleteit bármikor ki tudja elégíteni.
- Biztosítani az őt körülvevő felnőttek gondoskodását, segítőkészségét.
- Biztosítani a szabad játék lehetőségét.

A gyermeknek joga van:

- arra hogy saját ritmusának megfelelően éljen,
- olyannak fogadják el, amilyen,
- a términimumhoz,
- ne bánjanak vele felelőtlenül,
- tisztában legyen a lehetőségeivel,
- emberi méltóságához, személyisége méltóságához,
- dicsérethez és elismeréshez,
- a bizalomhoz és az érzelmi biztonsághoz,
- a kísérletezéshez és az alkotáshoz,
- az önkifejezéshez, önmegvalósításhoz,
- a kommunikációhoz,
- arra, hogy kérdéseire választ kapjon,
- segítséget kapjon a tudás megszerzéséhez.

A gyermeki szükségletek felismerése és kielégítése az óvodapedagógus egyik legfontosabb feladata.

Az óvodás gyermek élete tele van sikerekkel és kudarcokkal, örömmel és szomorúságokkal.

Egy harmonikus környezetben élő gyermek ezeket az élményeket általában

károsodás nélkül feldolgozza. A hosszabb ideig tartó, hirtelen erős testi és pszichés sérülések azonban megzavarják pszichés rendszerének működését. A gyermek szinte azonnal megfigyelhetővé válik a zavartság, a szorongás és a félelem. Mimikáján és tevékenységein is észrevehetővé válik a zavar. Az életkori fejlettségtől eltérő viselkedéselemek (erőszakosság, agresszivitás, ellenséges magatartás, türelmetlenség) szintén szembetűnőek. Ezeket a tüneteket mindig komplex módon kell vizsgálni és speciális módon kell kezelni. A gyermek környezetének feltárásában az óvodapedagógus segítségére lehetnek a gyermekekkel szülőkkel folytatott beszélgetések.

A gyermekvédelmi munka célja:

- A gyermek testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének biztosítása.
- A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése.
- A családban történő nevelésének elősegítése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Köteles jelezni a gyermekvédelmi felelősnek, a vezető óvónőnek, ha gyermek elbeszélései, viselkedése olyanra enged következtetni, ami fokozottabb figyelmet igényel.
- Igyekezzék a szülők bizalmának elnyerésére.
- A családdal együttműködve megszüntessék a gyermekekre ható ártalmakat.
- Megvédje a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól, ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.
- Kiemelt figyelmet fordít azokra a gyermekekre kik fejlődését negatív környezeti hatások gátolják.
- A gyermek személyiséglapján feltünteti és folyamatosan dokumentálja az egyéni bánásmódhoz szükséges nevelési feladatokat.
- Feljegyzi a családban bekövetkezett változásokat.

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladata:

- A gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.
- A gyermek védelmi feladatok megszervezése és ellátása.
- Működteti a jelzőrendszert.
- A nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatainak megszervezése.
- A gyermekbalesetek megelőzése.
- Kapcsolatot tart a nevelési tanácsadóval, a gyámhatósággal, a rendőrséggel, a családdal foglalkozó szakemberekkel.

- Az intézményben jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények és a gyermekjogi képviselő címét és telefonszámát.
- Tagja a gyermekjóléti szolgálat által működtetett települési észlelő és jelzőrendszernek, ennek esetmegbeszélésein rész vesz.
- Krízishelyzetben kezdeményezheti a team soron kívüli összehívását.
- Köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén, a jelzést írásban, esetészlelő lapon közvetlenül a gyermekjóléti szolgálatnak teszi meg.
- Figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzatok kapcsolódó rendeleteit.

XI. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az óvodánk a pedagógiai program megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre.

Óvodánkban tilos a jogellenes elkülönítés minden formája.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük különösen

- az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározásakor, a felvételi kérelmek elbírálásánál
- az óvodai szabályrendszer megállapítása és a követelménytámasztás során
- a teljesítmények értékelésénél
- az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- a különböző juttatásokhoz való hozzáférés során
- az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során

Intézményünk éves munkatervében tervezi az esélyegyenlőségi terv megvalósítását segítő konkrét feladatokat, melyben jelöli a felelősöket és a határidőket. Év végi beszámolójában pedig értékeli azok megvalósulását, a szükséges korrekciókat megteszi.

XII. Gyermekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése

Gyermekek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése az óvodába lépéstől folyamatos megfigyelések alapján történik.

Az óvodánkban folyó pedagógiai munkánk tervezése, elemzése, három éves kortól a gyerekek megfigyelése, az egyénre szabott nevelési és fejlesztési eljárások, folyamatos és tudatos írásbeli munkát igényelnek. Az ilyen tervezés segíti a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését. A gyermekcsoportok nevelési terve nem megmásíthatatlan, hanem a gyermekek fejlődési üteméhez, a spontán

helyzetekhez, az aktuális feladatokhoz igazodik. Az óvónők egyik kiemelt feladata, hogy az egyéni képességfejlesztés minden területen érvényesüljön.

Az anamnézis felvétele segíti a gyerekek egyéni képességeinek fejlesztését. A 20/2012. (VIII.31) EMMI rendelet és a 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről alapján történik.

A gyerekek fejlődését szolgáló megállapításokat ½ évente rögzítik az óvónők. A szülők fogadó órák keretében a szülőket tájékoztatják gyermekeük fejlődéséről és a következő ½ év fejlesztéséről.

A mérések a következőkre irányulnak:

- A gyermek testi fejlettsége,
- értelmi képességek
- beszédképesség,
- mozgásfejlettség
- finommotoros koordináció
- szociális fejlettség
- érzelmi, akarati képesség

MÉRÉS	KI VÉGEZHETI	MIKOR	MIVEL
DIFER	DIFER tanfolyam megfelelő végzettséggel rendelkező	Nagycsoportban bemenetkor és kimenetkor. Kivéve az SNI gyermek	A hozzátartozó mérőeszközzel
TSMT		Megfelelő oklevéllel	
Szociometria	óvodapedagógus	Középső és nagycsoportba. Félévkor és tanév végén.	Játékkal
Szülői elégedettség mérése	önértékelési csoport	Óvodából kilépéskor	Kérdőívvel

DIFER mérése az óvodában

Intézményünkben a DIFER mérést csak az erre jogosult óvodapedagógusok végezhetik. Feltétel a tanfolyam elvégzése.

A DIFER-ben szereplő tesztek diagnosztikus képet nyújtanak a készségek fejlettségéről, lefedik annak minden összetevőjét. A készségek fejlettségének diagnosztikus térképe megmutatja, hogy mely összetevőket sajátította már el a gyerek, és milyen fejlesztési teendők vannak még hátra. Egy-egy teszt sikeres megoldása az adott készség optimális begyakorlottságát, elsajátítását jelzi, amit a teszten elért 100 százalékponthoz közeli eredmény mutat. Úgy is fogalmazhatunk,

hogy a készség optimális fejlettségéhez, mint kritériumhoz viszonyítva adja meg a gyerekek fejlettségét.

A DIFER hét elemi alapkészség fejlesztését segíti. Mindegyikük a személyiségfejlődés, az iskolai tanulás szempontjából kritikus jelentőségű előfeltételnek tekinthető.

Minden esetben – bizonyos idejű 6 hónapi fejlesztés után – megtörténik a kontrollmérés.

A kontrollmérés és a bemeneti mérés eredményeinek összehasonlító elemzése során megállapítjuk a vizsgált/fejlesztett készségek fejlődésének mértékét és írásban rögzítjük az eredményeket.

XIII. Záró rendelkezések

A program hatálya, hatályba lépése

A **Heidi Német Nemzetiségi Óvoda** és tagovodája **Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda** Pedagógiai Programja hatálya kiterjed valamennyi munkáltatói kapcsolatban lévő alkalmazottra. A program tartalmi vonatkozása megvalósításáért felelős a vezető és az óvodapedagógusok. A nevelőmunkát segítő alkalmazottak is felelősek azért, hogy ismerjék a program elemeit és saját tevékenységükkel ennek megfelelően segítsék az óvodai pedagógiai munkát.

Intézményünk pedagógiai programja a nevelőtestület elfogadása és az intézményvezető jóváhagyását követően 2017. július 01-től lép hatályba.

A felülvizsgálat rendje

A **Heidi Német Nemzetiségi Óvoda** és tagovodája **Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda** Pedagógiai Programja felülvizsgálatának okai lehetnek:

Jogsabályi változások

Partneri javaslatok, az igények változása

Nevelőtestületi javaslat

Vezetői ciklushoz kötött felülvizsgálati eredmények (5 évente, a felülvizsgálat eredményét a nevelőtestülettel szükséges egyeztetni)

A módosítás – döntés előkészítő szintjei:

Nevelőtestület

A szempontokat, az eredményeket, a javaslatokat és a nevelőtestület véleményét dokumentálni kell.

Érvényességi rendelkezések

A pedagógiai program érvényességi ideje:

A nevelőtestület 2021. szeptember 01-én kelt határozata alapján

HATÁROZATLAN IDŐRE SZÓL.

Legitimációs záradék

A **Heidi Német Nemzetiségi Óvoda** és tagovodája **Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda** nevelőtestülete: 100 %-os arányban, a 2017. május 29. - én kelt nevelőtestületi 2021/4.1/H. határozata alapján, az Óvoda Pedagógiai Programját *elfogadta*.

Pilisszentiván, 2021. 09. 01

[Handwritten signature]

.....
Nevelőtestület nevében

A **Heidi Német Nemzetiségi Óvoda** és tagovodája **Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda** Pedagógiai Programját az intézmény vezetője *jóváhagyta*.

Pilisszentiván, 2021. 09. 01

[Handwritten signature: Oravecz Vallyai Brigitta]
Óvodavezető aláírása

A **Heidi Német Nemzetiségi Óvoda** és tagovodája **Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda** Pedagógiai Programjával a fenntartó, **Heidi Óvoda Alapítvány** a 2021.4/H. határozattal *egyetért*.

Pilisszentiván, 2021. 09. 01

HEIDI ÓVODA ALAPÍTVÁNY
Székhely: 1097 Budapest, Könyves Kálmán körút 12-14.
Főkelel: 2084 Pilisszentiván, Szabadság út 219.
Adószám: 14901550-1-43
P.H.

[Handwritten signature]

.....
Fenntartó aláírása

A magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez az egyetértési jogát korlátozás nélkül gyakorolta és megadta a települési nemzetiségi önkormányzat.

Pilisszentiván, 2021. 09. 01

[Handwritten signature]

.....
Aláírás

A **Heidi Német Nemzetiségi Óvoda** és tagovodája **Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda** 2021/4.2/H. iktatási számú jegyzőkönyv igazolja, hogy a szülők *megismerték és véleményezték* a **Heidi Német Nemzetiségi Óvoda** és tagovodája **Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda** Pedagógiai Programját.

Pilisszentiván, 2021. 09. 01

[Handwritten signature: Szand-Nalle Melinda]

.....
Szülők nevében

JEGYZŐKÖNYV

Készült: A Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagovodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda nevelői értekezletén.

Helye: Heidi Óvoda Alapítvány által fenntartott Heidi Német Nemzetiségi Óvoda székhelyén

Ideje: 2021. 09. 01. 17⁰⁰

Jelen vannak: Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagovodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda óvodavezetője

Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagovodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda nevelőtestülete

/ a mellékelt jelenléti ív alapján 6 fő/

Igazoltan hiányzik 0 fő.

Jegyzőkönyvvezető: óvodapedagógus

Jegyzőkönyv hitelesítő: óvodapedagógus

Az óvodavezető köszönti a jelenlévőket, ismerteti a napirendi pontot:

- I. **A Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagovodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda Pedagógiai Programjának elfogadása a fenntartó változása miatt**
- II. Megkérem a jelenlévőket, hogy kézfeltartással szavazzatok a Pedagógiai Program elfogadásáról."

Nyílt szavazás: nevelőtestület –6 fő

Igen : 6 fő Nem: 0 fő Tartózkodott: 0 fő

A Nevelőtestület a Pedagógiai Programot egyhangúan elfogadta.

HATÁROZAT

A Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagovodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda nevelőtestülete a 2021/4.1/H sz. határozatával Pedagógiai Programját elfogadta.

Az Óvodavezető megköszöni a részvételt, bezárja az értekezletet.

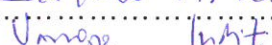

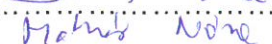
Pilisszentiván, 2021. 09. 01.

Jegyzőkönyvvezető

Hitelesítő

Jelenléti ív:

JEGYZŐKÖNYV

Készült: A Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagóvodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda szülői értekezletén.

Helye: Heidi Óvoda Alapítvány által fenntartott Heidi Óvoda székhelyén

Ideje: 2021. 09. 01. 17:30⁰⁰

Jelen vannak: Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagóvodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda óvodavezetője

Óvoda szülői képviselők

/ a mellékelt jelenléti ív alapján 4 fő/

Igazoltan hiányzik 0 fő.

Jegyzőkönyvvezető: szülő

Jegyzőkönyv hitelesítő: szülő

Az óvodavezető köszönti a jelenlévőket, ismerteti a napirendi pontot:

1. A Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagóvodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda Pedagógiai Program megismerése, véleményezése

2. Megkérem a jelenlévőket, tegyenek fel kérdéseket a pedagógiai programmal kapcsolatban.

3. A szülők a Pedagógiai Programot megismerték és véleményezték.

Nyílt szavazás: szülő –4 fő

Igen : 4 fő Nem: 0 fő Tartózkodott: 0 fő

A szülők a Pedagógiai Program megismerték és véleményezték.

HATÁROZAT

A Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagóvodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda szülői közössége a 2021/4.2/H.sz határozatával Pedagógiai Program megismerték és véleményezték.

Az Óvodavezető megköszöni a részvételt, bezárja az értekezletet.

Pilisszentiván, 2021. 09. 01

.....
Jegyzőkönyvvezető szülő

Hitelesítő:..... szülő

Jelenléti ív: Oravecz-Kállai Brigitta

Stancs-Bulla Melinda

JEGYZŐKÖNYV

Készült: A Heidi Óvoda Alapítvány értekezletén.

Helye: Heidi Óvoda Alapítvány által fenntartott Heidi Német Nemzetiségi Óvoda székhelyén

Ideje: 2021. 09. 01. 18⁰⁰

Jelen vannak: Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagóvodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda óvodavezetője

A Heidi Óvoda Alapítvány kuratóriuma/ a mellékelt jelenléti ív alapján igazoltan hiányzik 0 fő.

Jegyzőkönyvvezető: óvodapedagógus

Jegyzőkönyv hitelesítő: óvodapedagógus

Az óvodavezető köszönti a jelenlévőket, ismerteti a napirendi pontot:

1. A Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagóvodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda Pedagógiai Program ismertetése.

2. A kuratórium tagjai kérdéseket tesznek fel a Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagóvodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda Pedagógiai céljáról, feladatáról.

3. A kuratórium tagjai megismerték a Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagóvodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda Pedagógiai Programját.

Nyílt szavazás:

Igen: 3 fő Nem: 0 fő Tartózkodott: 0 fő

A Heidi Német Nemzetiségi Óvoda és tagóvodája Lila Akác Német Nemzetiségi Magánóvoda fenntartója a Heidi Óvoda Alapítvány kuratóriuma a Pedagógiai Programban foglaltakkal egyetértett. A pedagógiai program megvalósítása nem ró nagy anyagi terhet a fenntartóra.

HATÁROZAT

A Heidi Óvoda Alapítvány a 2021/4.4/H.sz határozatával Pedagógiai Programban foglaltakkal egyetértett.

A Heidi Óvoda Alapítvány képviselője megköszöni a részvételt, bezárja az értekezletet.

Pilisszentiván, 2021. 09. 01 /

Jegyzőkönyvvezető:.....óvodapedagógus

Hitelesítő:.....óvodapedagógus

Jelenléti ív:.....